

The Diak logo is located in the top right corner of the page. It consists of the word "Diak" in a bold, pink, sans-serif font. The letter "i" has a small crossbar, and the letter "k" has a distinctive shape with a small crossbar. The background of the page features a large, abstract graphic of overlapping pink and white curved shapes.

Lana Harsia
Anna Lappalainen
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto
Tulkki (AMK), asioimistulkkauk-
Opinnäytetyö, 2023

VENÄJÄNKIELISTEN ASUNNOTTOMUUS SUOMESSA

Alkukartoituslomakkeen kääntäminen

TIIVISTELMÄ

Lana Harsia & Anna Lappalainen
Venäjänkielisten asunnottomuus Suomessa. Alkukartoituslomakkeen
kääntäminen
49 s., 4 liitettä
Kevät 2023
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto
Tulkki (AMK), asioimistulkkaus

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kääntää alkukartoituslomake suomesta venäjään. Opinnäytetyö koostuu käännösprosessista, käännösratkaisuista ja alkukartoituslomakkeen käännöksestä. Tietoperustassa käytiin läpi asunnottomuutta, millä tavoin asunnottomuuden määrittelyä ja asunnottomuustilannetta on Suomessa sekä Venäjällä, Leningradin alueella. Opinnäytetyö sisältää neljä liitettä, joihin kuuluvat alkuperäiset alkukartoituskysymykset suomeksi, alkukartoituslomakkeen ensimmäinen versio venäjän kielellä, lopullinen alkukartoituslomake venäjäksi ja siitä käännetty lomake suomeksi.

Opinnäytetyön työelämäohjaajana on Vailla vakinaista asuntoa ry, joka toimii kolmannella sektorilla ja on ainoa Suomessa asunnottomien etuja ajava järjestö. Vailla vakinaista asuntoa ry vaikuttaa myös yhteiskunnallisella tasolla lainsäädäntöön. Vailla vakinaista asuntoa ry:n yhteistyökumppani on Pietarissa sijaitseva vapaaehtoisjärjestö Nochlezka, josta tuli opinnäytetyön toinen yhteistyökumppani.

Opinnäytetyön tuotoksena käännettiin alkukartoituslomake, jonka tarkoituksena on auttaa venäjänkielisiä asunnottomuutta kokevia Vailla vakinaista ry:n asiakkaita pääsemään nopeammin tarvitsemiensa palveluiden piiriin. Alkukartoituslomake annettiin työelämätaholle kolmen kuukauden ajanjaksolle testattavaksi. Testauksen tavoitteena oli tarkistaa lomakkeen toimivuus ja ymmärrettävyys. Alkukartoituslomakkeen täytti 23 asiakasta, joista 17 antoivat palautetta. Käyttökelpoisen produktin näkökulmasta oli tärkeää, että alkukartoituslomake on asiakaslähtöinen ja helposti ymmärrettävä. Alkukartoituksen kääntämisestä on konkreettinen apu yhteiskunnalliseen ongelmaan, koska lomake auttaa yhdistyksen työntekijöitä ja myös muita tulkkeja, jotka kohtaavat kyseisen aiheen.

Asiasanat: asunnottomuus, alkukartoituslomake, kääntäminen, venäjänkieliset, venäjän kieli

ABSTRACT

Lana Harsia & Anna Lappalainen

Homelessness of Russian speakers in Finland. Translation of the initial survey form.

49 pages., 4 appendices

Spring 2023

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree in Humanities, Community Interpreting Interpreter (UAS)

The purpose of the thesis was to translate an initial survey form from Finnish to Russian. The thesis consists of the translation process, translation solutions and the translation of the initial survey form itself. The database goes through homelessness, how homelessness is defined and what the situation of homelessness is like in Finland and in Russia, more precisely in the Leningrad region. The thesis contains four appendices, which include the original initial survey questions in Finnish, the first version of the initial survey form in Russian, the final initial survey form in Russian and the form translated from it into Finnish.

The working life supervisor of the thesis was Vailla vakinaista asuntoa ry, which operates in the third sector and is the only organization in Finland which promotes the interests of those who are experiencing homelessness. Vailla vakinaista asuntoa ry also affects legislation on the societal level. Vailla vakinaista asuntoa ry has cooperated with a voluntary organization from St. Petersburg named Nochlezhka. Nochlezhka became our second partner.

The product of this thesis is the translated initial survey form, which is designed to help Russian-speaking clients of Vailla vakinaista asuntoa ry to access the services and help that they need faster. We have checked the functionality of the initial survey. We gave the survey to our working life supervisor to test it out for three months. 23 customers filled in the initial survey form, of which 17 gave feedback. It is important for us that the translated survey is client-oriented and easy to understand. The translation of the initial survey is a concrete help for a social problem, the survey will serve employees themselves and other interpreters who face the subject in question.

Keywords: homelessness, initial survey form, translating, Russian-speaking, Russian language

АННОТАЦИЯ

Лана Харсиа & Анна Лаппалайнен
Бездомность русскоязычных в Финляндии. Перевод первичной анкеты.
49 с., 4 приложения
Весна, 2023
Университет прикладных наук Diakonia
Гуманитарные науки, бакалавриат
Степень бакалавра в области устного сопроводительного перевода

Задача данной дипломной работы заключалась в осуществлении письменного перевода анкеты с финского языка на русский. Работа включает в себя описание процесса перевода, разъяснение переводческих решений, а также перевод исходной анкеты. В данной дипломной работе рассматривается тема бездомности, даётся ее определение и описывается ситуация с бездомностью в Финляндии и России, в Ленинградской области. Дипломная работа содержит четыре приложения: исходные вопросы анкеты на финском языке, первую версию перевода на русский язык, окончательный вариант перевода анкеты на русский язык и перевод окончательного варианта анкеты на финский язык.

В лице заказчика и партнёра выступает организация Vailla vakinaista asuntoa ry, которая является единственной добровольческой, некоммерческой организацией в Финляндии, защищающей интересы бездомных. Данная ассоциация также оказывает влияние на формирование законодательства на общественном уровне. Vailla vakinaista asuntoa ry сотрудничает с волонтерской организацией «Ночлежка», находящейся в Санкт-Петербурге. "Ночлежка" стала вторым партнёром нашей дипломной работы.

Результатом дипломной работы является переведённая на русский язык анкета для сбора первичных данных, цель которой – помочь русскоязычным, столкнувшимся с бездомностью клиентам организации Vailla vakinaista asuntoa ry, быстрее получить услуги, в которых они нуждаются. Анкета тестировалась в организации в течение трёх месяцев, так как мы хотели проверить, будет ли перевод достаточно понятным и функциональным. 23 клиента ответили на вопросы анкеты, из них 17 оставили отзыв. Для нас важно, чтобы перевод был легко понятен для читателя. Перевод анкеты сбора первичной информации станет полезной и практичной помощью в решении общественной проблемы. Перевод анкеты поможет работникам организации, а также другим переводчикам, которые сталкиваются с темой бездомности.

Ключевые слова: бездомность, анкета для сбора первичных данных, письменный перевод, русскоязычные, русский язык

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 PERUSTIETOA ASUNNOTTOMUUDESTA.....	7
2.1 Asunnottomuus Suomessa	11
2.2 Vailla vakinaista asuntoa ry.....	15
2.3 Asunnottomuus Leningradin alueella.....	16
2.4 Nochlezhka	18
3 KÄÄNTÄMINEN	21
3.1 Sanastotyö	22
3.2 Käännösteoriat ja käännösstrategiat	24
3.2.1 Lingvistiset käännösteoriat ja käännöskeinot.....	25
3.2.2 Skoposteoria.....	26
3.2.3 Kotouttava ja vieraannuttava strategia	27
3.2.4 Pragmaattiset adaptaatiot	29
4 KÄÄNNÖSPROSESSI.....	30
4.1 Palautteen kerääminen	33
4.2 Alkukartoituslomakkeen muokkaaminen ja viimeistely	35
5 KÄÄNNÖSRATKAISUT	38
6 POHDINTA	45
LÄHTEET	48
LIITE 1. ALKUPERÄISET ALKUKARTOITUSKYSYMYKSET SUOMEKSI ..	54
LIITE 2. ALKUKARTOITUSKYSYMYKSET VENÄJÄKSI.....	56
LIITE 3. VIIMEINEN KÄÄNNÖS VENÄJÄKSI	60
LIITE 4. ALKUKARTOITUSLOMAKKEEN KÄÄNNÖS VENÄJÄ-SUOMI	64

1 JOHDANTO

Asunnottomuus on tilanne ja olosuhde, johon ihminen voi joutua. Ei saa unohtaa, että asunnottomuus ei ole kenenkään ominaisuus. Asunnottomuuteen johtavat monet eri tekijät, esimerkiksi yhteiskunnalliset ongelmat. Asunnottomuuden ongelmaa on tärkeää nostaa esille, sillä se jää monesti muiden yhteiskunnallisten ongelmien varjoon.

Tämä opinnäytetyö on kehittämispainotteinen, minkä tarkoituksena on tuottaa produkti. Produktina on alkukartoituslomake, joka on käännetty suomesta venäjään. Alkukartoituslomakkeen tavoitteena on auttaa venäjänkielisiä asunnottomia pääsemään tarvitsemiensa palveluiden piiriin nopeammin.

Meidän työelämätahonamme toimii Vailla vakinaista asuntoa ry, joka toimii Suomessa ainoana asunnottomien edunvalvojana. Vailla vakinaista asuntoa ry ei pidä tilastoja asiakkaiden kieliryhmistä, mutta on huomattavissa, että venäjänkielisten henkilöiden riski joutua asunnottomaksi on lisääntynyt (Vailla vakinaista asuntoa ry työntekijä, henkilökohtainen tiedonanto, 2022). Alkukartoituslomakkeen kääntäminen venäjän kielelle on tärkeää, koska se antaa mahdollisuuden venäjänkielisille asunnottomuutta kokeville ihmisille hakea tarvitsemaansa apua matalalla kynnyksellä ja kielellä, jota he ymmärtävät. Tämä auttaa järjestön työntekijöitä ohjaamaan asiakkaita tarvitsemiensa palveluiden piiriin, kun he tapaavat henkilön, jonka kanssa heillä ei ole yhteistä kieltä. Tästä alkukartoituslomakkeesta on hyötyä tulkeille, järjestön työntekijöille ja asiakkaille.

Venäjänkielisiä asunnottomia asuu monessa maassa. Nämä ovat esimerkiksi entiset Neuvostoliittoon kuuluvat maat ja monessa Baltian maassa on venäjänkielisiä asunnottomia. (Vailla vakinaista asuntoa ry:n työntekijä, henkilökohtainen tiedonanto, 2022.) Koska aihe itsessään on laaja ja venäjänkielisiä asunnottomia tulee monesta eri maasta, meidän piti rajata aihetta. Vailla vakinaista asuntoa ry:n sivuilla ei mainita missään ulkomaalaistaustaisista asiakkaista. Kun saimme kuulla työnhajaajalta, että heillä on tarve venäjänkielisessä alkukartoituslomakkeessa, saimme samalla tietää,

että heillä on ainakin venäjänkielisiä asiakkaita, jotka eivät puhu suomea riittävän sujuvasti tai ollenkaan. Koska venäjää puhutaan yleisellä tasolla monessa maassa, venäjänkielisiä asunnottomia Suomessa voi olla monesta eri maasta kotoisin. Näemme tärkeäksi tehdä pienen katsauksen asunnottomuuden tilanteeseen venäjänkielisissä maissa, mutta koska niitä on liian paljon, ja Venäjän valtiokin on suuri, meidän oli pakko rajata aluetta. Yhdessä suomalaisessa lähteessä on maininta Nochlezhka-nimisestä vapaaehtoisesta organisaatiosta, joka toimii Pietarissa ja Leningradin alueella.

Päätimme rajata katsauksen asunnottomuuteen juuri tälle alueelle myös sen takia, että Vailla vakinaista asuntoa ry on tehnyt yhteistyötä Nochlezhkan kanssa, mikä herätti meissä luottamusta. Meillä ei ole tarkoitus tehdä vertailevaa kuvaa asunnottomuudesta kahdessa eri maassa tai organisaatioiden tarjoamista palveluista. Koska työmme aiheena on asunnottomuus Suomessa, ja produktina on venäjänkielinen alkukartoituslomake, on ehdottoman tärkeää saada kuvaa tilanteesta myös Venäjällä ja tutustua valtion tarjoamiin palveluihin. Vailla vakinaista asuntoa ry on kolmannen sektorin organisaatio, joten päätimme olla yhteydessä myös Venäjällä toimivaan vapaaehtoisyhdistykseen. Nochlezhka on Pietarissa tunnettu iso organisaatio, johon saimme yhteyden työelämänohjaajan kautta. Saimme esittää kysymyksiä, nähdä videoyhteydellä yhtä toimipaikkaa ja kuulla palveluista, joita organisaatio tarjoaa asiakkailleen. Venäjän Nochlezhkan palaute on erittäin arvokas meidän opinnäytetyössämme, koska se lisää merkittävästi käännöksen luotettavuutta ja laatua. Tietoperusta asunnottomuudesta Venäjällä ja Nochlezhkan toiminnasta avaa opinnäytetyön aiheetta laajemmin ja auttaa käännöstyön ratkaisujen tekemisessä.

Ensimmäiseksi tarkastelemme sitä, millä tavoin asunnottomuutta määritellään ja minkälainen asunnottomuuden tilanne on Suomessa ja Venäjällä. Kerromme työelämätahostamme ja yhteistyökumppanistamme Nochlezhkasta, jolla on tärkeä rooli alkukartoituslomakkeen käännöksen palautteen annossa. Tämän lisäksi käymme läpi käännösprosessia ja sen eri vaiheita. On tärkeää avata työprosessiamme, sillä se eroaa tyypillisestä käännösprosessista. Lopuksi pohdimme käännöksen onnistumista.

2 PERUSTIETOA ASUNNOTTOMUUDESTA

Asunnottomuus ei ole kenenkään ihmisen ominaisuus. Asunnottomuus on tilanne ja olosuhde. Asunnottomuuteen voivat johtaa monta eri tekijää, jotka esimerkiksi voivat olla yhteiskunnalliset ongelmat, kaupungistuminen tai väestönkasvu. Pienituloisilla, päihde- ja mielenterveysongelmallisilla sekä maahanmuuttajataustaisilla henkilöillä on suurempi riski jäädä asunnottomaksi. Vailla vakinaista asuntoa eivät ole vain miehet vaan myös naiset, lapset, kokonaiset perheet ja vankilasta vapautuvat henkilöt, joilla ei ole tiedossa asuntoa. (Vailla vakinaista asuntoa ry, i.a.-b.) Asunnottoman henkilön elämää ja arkea voivat kuormittaa erilaiset asiat. Kyseisiin asioihin voidaan laskea päihteiden käyttö, velkaantuminen, työttömyys, rikollinen elämäntapa tai mielenterveysongelmat. Nämä voivat johtua asunnottomuudesta tai sitten johtaa asunnottomuuteen. (Sunikka ym., 2007, s. 12.) Jokaisen aikuisen elämässä on olemassa neljä elintärkeää asiaa, jotka ovat välttämättömiä. Yhdenkin asian puuttuminen tai menetys voi johtaa muiden asioiden menettämiseen ja syrjäytymiseen. Näitä asioita ovat asunto, läheinen ihminen, taloudellinen toimeentulo ja työ, myös mieluisa puuhastelu, mistä henkilö tykkää. (Huvinen ym., 2002, s. 51.)

Opinnäytetyömme kannalta on olennaista ymmärtää termit "asunnoton" ja "pitkäaikaisasunnoton". Asunnottomuus kuuluu Euroopan suurimpiin yhteiskunnallisiin ongelmiin. Euroopan Unioni on ottanut strategiakseen asunnottomuuden ehkäisyn ja vähentämisen ja siitä vastaa EU:n sosiaaliturva. Tästä syystä on tärkeää luoda laaja määrittely asunnottomuudelle. Feantsa on Euroopan asunnottomuustoimijoiden kattojärjestö, joka on luonut ETHOS-luokittelun (European Typology on Homelessness and Housing Exclusion). Tämän luokittelun tarkoituksena on korostaa kyseisen ilmiön dynaamisuutta ja myös näyttää sitä, että on erilaisia polkuja asunnottomuuteen. (Asunto ensin, i.a.)

Taulukko 1. ETHOS-luokittelun ensimmäinen osa (Feantsa, i.a.).

			Toiminnallinen määritelmä
Asunnottomuuden muodot	Katuasunnoton	1	Kadulla nukkuvat
		2	Ensisuojissa yöpyvät
	Asunnoton	3	Asumispalveluita käyttävät
		4	Naisten turvakodeissa asuvat
		5	Maahanmuuttajien majoituksessa asuvat
		6	Laitoksista vapautuvat
		7	Pitkäaikaista tukea saavat asunnottomat
	Asunnottomuusuhan alainen	8	Epävarmoissa olosuhteissa elävät
		9	Häätöuhan alla elävät
		10	Väkivallan uhan alla elävät
	Puutteelliset asuinolosuhteet	11	Tilapäisissä tai epätyypillisissä rakennuksissa asuvat
		12	Asuinkelvottomissa rakennuksissa majoittuvat
		13	Äärimmäinen tilanahtaus

ETHOS-luokittelun mukaan niin sanottu "koti" voi jakautua sosiaaliseen, tilalliseen ja lailliseen alueeseen. Tilallisella alueella tarkoitetaan asuntoa, johon henkilöllä tai perheellä on oikeus. Sosiaalinen alue on sosiaalisten suhteiden ylläpitäminen ja yksityisyys. Kolmas osa-alue ETHOS-luokittelussa on asumisoikeuksien laillisia perusteita. Näiden kaikkien osa-alueiden perusteella voidaan rakentaa neljä perusmuotoa asunnottomuudelle. Nämä neljä

perusmuotoa ovat katuasunnottomuus, asunnottomuus, asunnottomuusuhan alainen ja puutteelliset asuinolosuhteet. (Feantsa, i.a.)

Taulukko 2. ETHOS-taulukon toinen osa (Feantsa, i.a.).

Asuinolosuhteet	Kuvaus
1.1 Julkist tilat, taivasalla	Kaduilla eläminen, ei asuintilaksi määriteltävää suojaa
2.1 Ensisuoja	Vailla vakinaista asuinpaikkaa, yömajoissa ja ensisuojuissa yöpyminen
3.1 Asuntola	Majoitus tarkoitettu tilapäiseksi
3.2 Tilapäismajoitus	
3.3 Tuettu tilapäinen asuminen	
4.1 Naisten turvakodit	Perheväkivallan vuoksi tilapäisesti turvakodeissa asuvat naiset
5.1 Vastaanottokeskus	Vastaanottokeskuksissa tai tilapäismajoituksessa maahanmuuttajien asemansa vuoksi asuvat
5.2 Siirtotyöläisten asuminen	
6.1 Rangaistuslaitos (vankilat)	Vapautuessa ei asuntoa tiedossa
6.2 Hoitolaitos (psykiatriset hoitolaitokset ja huume kuntoutuslaitokset)	Asunnon puutteen vuoksi laitoksessa viiptyvät
6.3 Lastenkoti	Täysi-ikäistyessä ei asuntoa tiedossa
7.1 Hoitokoti ikääntyneille asunnottomille	Pitkäaikainen tukiasuminen entisille asunnottomille
7.2 Tuettu asuminen entisille asunnottomille	
8.1 Tilapäinen asuminen sukulaisten ja tuttavien luona	Normaali asunto, poikkeuksellinen olinpaikka asuntopulan vuoksi
8.2 Ei laillista (ali)vuokralaisasemaa	Asunnossa majoittuneiden laittomasti ja/tai ilman vuokrasopimusta
8.3 Laiton maankäyttö	Maankäyttö ilman laillista oikeutta
9.1 Lainmääräys pantu täytäntöön (vuokra-asunto)	Häätömääräys pantu täytäntöön
9.2 Haltuun otettu (omistusasunto)	Kiinnityksenhaltijalla oikeus haltuunottoon
10.1 Poliisille tehdyt ilmoitukset	Poliisin tarkoama turvapaikka perheväkivallan uhrien turvallisuuden takaamiseksi
11.1 Asuntoauto, -vaunu tms.	Ei tarkoitettu vakituiseksi asunnoksi
11.2 Epätyypillinen asuinrakennus	Hätävaraksi tehty suojaa, maja tai hökkeli
11.3 Tilapäiset rakenteet	Puolivakituiseksi rakennettu maja
12.1 Asumiseen soveltumaton rakennus	Kansallisen lainsäädännön mukaan asuinkelvottomaksi luokiteltava rakennus
13.1 Korkein kansallinen tilanpuutteen muoto	Ei täytä lainsäädännön tai kansallisten standardien neliömääriä tai niihin sopimaton asunnon käyttötapa

Pitkäaikaisasunnottomuuden on Suomessa määritellyt Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus. Pitkäaikaisasunnottomalla tarkoitetaan henkilöä, jonka asunnottomuus on kestänyt vähintään vuoden ajan tai sitten henkilö on ollut asunnottomana jatkuvasti viimeisen kolmen vuoden aikana. (Erkkilä & Stenius-Ayoade, 2009, s. 20.)

Yleisesti syitä, jotka aiheuttavat asunnottomuutta on monia. Syyt voidaan jakaa kolmeen eri tasoon. Ensimmäinen taso on rakenteelliset syyt. Rakenteellisia syitä voivat olla esimerkiksi sosiaalinen ja taloudellinen turvattomuus. Tiettyjen ihmisryhmien sosiaalinen tai juridinen syrjintä, tarpeeksi halpojen asuntojen puute ja riittämättömät hoitomahdollisuudet niille henkilöillä, joilla on mielenterveysongelmia. Toinen taso liittyy sosiaalisiin tekijöihin. Sosiaalisilla tekijöillä viitataan henkilön sosiaalisiin piireihin ja verkostoitumiseen. Näihin myös lasketaan mukaan henkilön kaveripiiri, perhesiteet, naapurusto ja alakulttuurit. Esimerkiksi kaveripiirin tai tukiverkoston puuttuminen voivat johtaa sulkeutumiseen ja syrjäytymiseen. Kolmatta tasoa kutsutaan mikrotasoksi, sillä tämä taso on riippuvainen itse ihmisen elämästä. Mikrotasoon vaikuttavat henkilön elämäntarina ja henkilökohtaiset ominaisuudet. Esimerkiksi päihteiden väärinkäyttö tai koulun keskeyttäminen voivat vaikuttaa negatiivisesti henkilön elämään pitkällä tähtäimellä. (Korhonen, 2002, s. 25.) Myös Erkkilän ja Stenius-Ayoaden (2009) tutkimus osoittaa, että maksamatta jääneet vuokrat ja häiritsevä elämäntapa voivat johtaa erilaisiin häiriömerkintöihin ja maksuhäiriöihin. Näillä merkinnöillä henkilöllä voi olla jatkossa hankaluuksia saada asunto yleisiltä vuokramarkkinoilta tai sitten yksityiseltä vuokranantajalta. (Erkkilä & Stenius-Ayoade, 2009, s. 29–32.)

Asunnottomuuden voi myös jakaa kahteen eri tyyppiin, absoluuttiseen asunnottomuuteen ja suhteelliseen asunnottomuuteen. Absoluuttinen asunnottomuus on konkreettista asunnottomuutta. Tämä on esimerkiksi kaduilla tai laitoksissa asumista. Suhteellinen asunnottomuus on puolestaan tuttavien luona asumista. Suhteellinen asunnottomuus voi olla myös sitä, että omistaa asunnon, mutta ei voi asua siinä. Esimerkiksi väkivallan takia henkilö ei kykene asumaan omassa asunnossaan. (Lehtonen & Seppälä, 2013, s. 74.)

Tässä opinnäytetyössä perehdymme myös siihen, miten asunnottomuutta on pyritty ennaltaehkäisemään ja vähentämään. Koska teemme alkukartoituslomakkeen käännöksen suomesta venäjään, mielestämme on tärkeää myös kertoa asunnottomuuden tilanteesta Venäjällä. Suomella ja Venäjällä on erilainen historia, tausta ja erilaiset toimenpiteet, jotka koskevat

asunnottomuutta. Kuitenkin molemmissa maissa on henkilöitä, jotka ovat valmiina auttamaan heikommassa asemassa olevia henkilöitä. Tästä syystä seuraavaksi tarkastelemme Suomen tilannetta ja kerromme työelämätahosta, jolle teemme alkukartoituslomakkeen käännöksen. Tämän jälkeen kerromme Venäjän tilanteesta ja myös toisesta yhteistyökumppanista, joka löytyi varsinaisen työelämätahton kautta. Kyseinen yhteistyökumppani on nimeltä Nochlezhka ja se sijaitsee Leningradin alueella, Pietarissa.

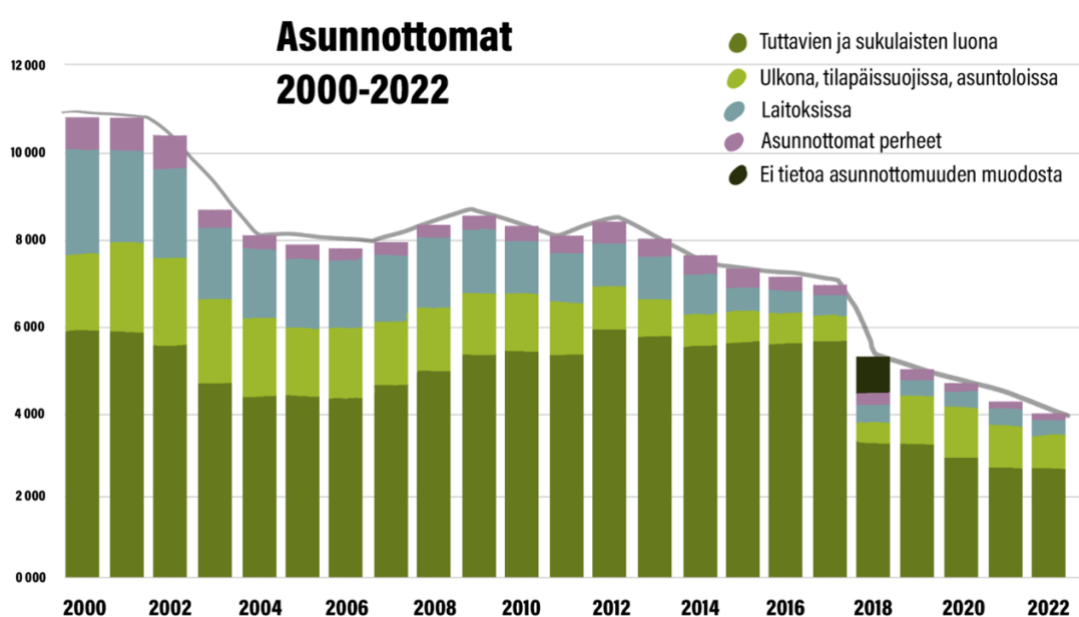
2.1 Asunnottomuus Suomessa

Suomessa asunnottomuudella on pitkät juuret, jotka vievät 1800-luvun loppupuolen suomalaisen yhteiskunnan ongelmiin, jotka jatkuivat 1900-luvulle. Näitä ongelmia olivat sosiaaliset ja yhteiskunnalliset ongelmat. Kyseisiä ongelmia aiheutti muun muassa nopea väestönkasvu ja yhteiskunta- ja elinkeinorakenteiden hidas muutosprosessi. Nopean väestökasvun seurauksena maaseudulle kerääntyi paljon väestöä, jonka oli hankalaa turvata omaa toimeentuloa maataloudellisesti. Tämän seurauksena alkoi muuttoliike suuriin kaupunkeihin. (Paulus, 1993, s. 33.)

Asunnottomuus nousi Suomessa esille 1960-luvun lopussa. Silloin asunnottomuus otettiin puheeksi valtion asuntopolitiikassa ja sen myötä tehtiin erilaisia asunto-ohjelmia. Vuonna 1986 tapahtui käännekohta, jolloin tehtiin päätös asunnottomuuden poistamisesta Suomessa. 2000-luvulla otettiin käyttöön Asunto ensin -malli. (Kainulainen ym., 2013, s. 49.) Asuntopolitiikka on tullut virallisesti Suomen valtion erityistehtäväksi vasta toisen maailmansodan jälkeen, jolloin perustettiin asuntohallitus ja asuntotuotantolaki. Riittävä asuntojen saanti merkitsi sitä, että saadaan välttämätön työvoima ja näin ollen myös talous kasvaa. Julkisessa asuntopolitiikassa painopisteinä ovat työvoima- ja tuotantopoliittiset tavoitteet. (Paulus, 1993, s. 108.)

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus on pitänyt tilastoa asunnottomuutta kokevista ihmisistä vuodesta 1987 lähtien (Y-säätiö, 2017). Tilastot antavat kuitenkin vain suuntaa antavia lukuja, sillä monet järjestöt ja kunnat pitävät omia

tilastoja, joiden luvut vaihtelevat. (Sunikka ym., 2007, s. 12). Tuttavien ja sukulaisten luona asuvat henkilöt eivät näy tilastoissa, mikä tuottaa uuden ongelman, eli piiloasunnottomuuden (Vailla vakinaista asuntoa ry, i.a.-b.). Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen vuoden 2021 selvityksen mukaan 65 prosenttia Suomen asunnottomista ovat asuneet tuttavien tai sukulaisten luona. Suurin osa asunnottomuutta kokevista henkilöistä on myös sijoittautunut pääkaupunkiseudulle, eli yli 60 prosenttia, vaikka asunnottomia on 103 Suomen kunnassa. (Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus, 2022, s. 5.)

Kuva 1. Diagrammi asunnottomista henkilöistä Suomessa vuosina 2000–2022 (Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus, 10.2.2023).

Vuonna 2012 maahanmuuttajataustaisten ja nuorten asunnottomien määrä nousi. Jo vuonna 2011 yksin asuvien asunnottomien määrä nousi yli 1000 henkeä. Suurin osa maahanmuuttajataustaisista henkilöistä keskittyi Helsinkiin. Tähän ovat vaikuttaneet pitkälti lisääntynyt maahanmuutto paremman työn perässä ja myös huono kotouttaminen. Hyvät asuinolosuhteet ovat avain hyvälle kotoutumiselle. (Katisko, 2013, s. 112–113.) Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen vuoden 2023 diagrammin mukaan Suomessa oli 3686 yksinelävää asunnottomia vuoden 2022 lopussa. Tämä luku on 262 vähemmän verrattuna vuoteen 2021. (Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus, 10.2.2023.)

Tämän lisäksi Suomessa oli 446 asunnotonta lapsiperhettä vuonna 2012. Nämä luvut ovat vain suuntaa antavia lukuja sosiaaliviranomaisten arvioista. Lapsenoikeuksien mukaan jokaisella lapsella pitäisi olla oikeus asumiseen, eli kotiin. (Lehtonen & Seppälä, 2013, s. 73.) Suomen perustuslain 19§ mukaan jokaisella ihmisellä on oikeus sosiaaliturvaan. Kaikki ansaitsevat ihmisarvoisen elämän ja sen edellytyksinä olevat huolenpito, turva ja toimeentulotuki. Julkisella vallalla on velvollisuus turvata riittävät terveys- ja sosiaalipalvelut. Julkisen vallan on myös taattava jokaiselle oikeus asuntoon ja tukea omatoimista asumisen järjestämistä. (L 731/1999 19. §)

Kuten aikaisemmin on mainittu, 2000-luvulla otettiin Asunto ensin -malli käyttöön Suomessa. Asunto ensin -mallin periaatteena on se, että henkilön ei tarvitse olla sitoutunut käymään kuntoutuksessa, jotta hänestä tulisi asuttamiskelpoinen. Tämän mallin ideana on se, että asunto tarjotaan ensimmäiseksi, ja sen jälkeen aloitetaan muut mahdolliset hoidot ja kuntoutukset. (Asunto ensin, i.a.) Suomessa käytettyä Asunto ensin-mallia voi pitää amerikkalaisen 1990-luvulla muodostunutta Pathway to housing sukulaisena. Molemmissa malleissa yhdistyvät samat periaatteet: asunto on ihmisen perusoikeus, työntekijän pitää sitoutua työskentelemään asiakkaan kanssa niin pitkään, kun on tarpeellista, kunnioittava asenne asiakasta kohti, itsenäiset asunnot, itsemääräämisoikeus, haittojen vähentäminen ja kuluttajan valinnanvapaus. (Kaakinen, 2013, s. 19.)

Asunnottomuus on asuntopoliittinen kysymys, jota on yritetty ratkaista muun muassa rakentamalla asuntoja. Asunnottomuutta kokevalle on edelleenkin tärkeää tarjota kohtuuhintainen asunto, mutta sitä enemmän pitäisi panostaa tukipalveluihin. (Sunikka ym., 2007, s.10.) Asunnottomuustyötä pitää kehittää jatkuvasti, niin kuin asunnontarjonnan kannalta myös asunnottomuuden ehkäisyn kohdistuen tuen osalta (Place ym., 2015, s.12).

Suomen valtio on vaikuttanut suuresti asunnottomuuden vähentämiseen, esimerkiksi rakentamalla kohtuuhintaisia asuntoja. Valtio on vähentänyt pitkäaikaisasunnottomuutta aloittamalla PAAVO I (2008–2011) - nimisen ohjelman Vanhasen hallituksen aikana. (Y-säätiö, 2017.) Ohjelman tarkoituksena oli tehokkaasti ennaltaehkäistä asunnottomuutta, poistaa

pitkäaikaisasunnottomuutta ja puolittaa pitkäaikaisasunnottomuus 2011 menneessä (Kaakinen, 3.10.2012. s. 3). PAAVO I:n johtamisesta vastasi ympäristöministeriö, oikeusministeriö, terveysministeriö ja sosiaaliministeriö tekivät yhteistyötä, myös Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ja Raha-automaattiyhdistys. Ohjelman mukaan on rakennettu 1250 uutta asuntoa ja tukiasuntoa pitkäaikaistyöttömille. Tämä oli asunnottomuuden ennaltaehkäisyn kannalta tärkeää. (Kainulainen ym., 2013, s. 50.) Myöhemmin Jyrki Kataisen hallituksen aikana käynnistettiin PAAVO II- ohjelma (2012–2015), johon lisättiin 1250 asunnon ja tukiasunnon lisäksi myös kuntoutus, terveys-, ja sosiaalipalveluja. Näillä oli tarkoitus tähdätä kestäviin ratkaisuihin. Kunnat olivat tehneet valtion kanssa aiesopimuksen siitä, että kunnat pyrkivät vähentämään asunnottomuutta yhteistyöllä. (Kainulainen ym., 2013, s. 50.)

Vuonna 2022 oli käynnissä asunnottomuuden yhteistyöohjelma 2020–2022, jonka tarkoituksena oli puolittaa asunnottomuus vuoteen 2023. Ohjelman on käynnistänyt ympäristöministeriö ja siinä ovat osallisina suuret kaupungit, järjestöt ja palvelutuottajat. Tämän lisäksi ohjelman tavoitteina ovat olleet asunnottomuustyön vahvistaminen eri kuntien peruspalveluissa, asumisneuvonnan saatavuuden parantaminen, kohtuuhintaisten asuntojen tarjonta, valtion tukemien asuntojen lisääminen ja myös asunnottomuuden parissa työskentelevien tahojen vakiinnuttaminen alue- ja kunta tasolla. (Ympäristöministeriö, i.a.)

Asumispalvelut ovat tärkeä osa pitkäaikaisasunnottomuuden ehkäisemisen kannalta. Asumispalveluihin kuuluvat erilaiset keskukset, rakennukset, asunnot ja niihin liittyvät käytännöt. Kyseisiä asumismuotoja tarjoavat tällä hetkellä Suomessa valtio ja kolmas sektori. Asumispalveluissa henkilöt voivat saada tukea päihde- ja mielenterveysongelmiin, joista asunnottomuus voi johtua. Asumispalveluiden avulla on tarkoitus tarjota tuettua asumismuotoa, jossa asukas saa pitää päätösvallan itsellään ja toimia vuokralaisen tavoin joko valtiolla tai sitten kilpailutetulla taholla. Henkilö saa tarvitsemansa tukea arkipäivisin asioihin ja hänen lähellään on ammattimainen henkilökunta, jonka kansa voi neuvotella asioista, jotta yhteinen tavoite toteutuisi. (Johansson, 2013, s. 157–158.)

2.2 Vailla vakinaista asuntoa ry

Meidän opinnäytetyömme työelämätahona toimii Vailla vakinaista asuntoa ry. Järjestö on perustettu Lauttasaassa 16.12.1986. Vailla vakinaista asuntoa on kansalaisjärjestö, jonka tarkoituksena on järjestää jokaiselle mahdollisuus itsenäiseen asumiseen elämäntilanteesta riippumatta. Asunto kuuluu jokaisen ihmisen perusoikeuksiin, eikä asunnon puuttumista voi hyväksyä missään tilanteessa. (Vailla vakinaista asuntoa ry, i.a.-a.)

Vailla vakinaista asuntoa ry on uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton järjestö, joka toimii kolmannella sektorilla. Tämä järjestö on ainoa Suomessa toimiva asunnottomuutta kokevien edunvalvoja. Vailla vakinaista asuntoa vaikuttaa yksittäisen henkilön tilanteeseen yksilötasolla ja yhteiskunnallisella tasolla lainsäädäntöön. Järjestön toiminta jakautuu asumispalveluihin ja järjestötyöhön, johon kuuluvat edunvalvonta, vaikuttamistyö, osallisuuden edistäminen ja asunnottomuuden vähentäminen. Järjestö myös tarjoaa matalan kynnyksen palveluita, joiden tarkoituksena on ohjata ihmisiä tarvitsemiensa palveluiden piiriin, henkilöiden tukeminen elämäntilanteessa, sen selvittämisessä ja myös asunnottomuutta kokevien ihmisten tavoittaminen. (Vailla vakinaista asuntoa ry, i.a.-a.)

Vailla vakinaista asuntoa ry:n asumispalveluihin on kuulunut myös asumisyksikkö Sällikoti, joka on suunnattu pitkäaikaisasunnottomille. Tämä asumisyksikkö oli Suomen ensimmäinen yksikkö, joka on toiminut asunto ensin -periaatteella ja se oli aloittanut toimintansa vuonna 2007. Asumisyksikkö kuitenkin lopetti toimintansa vuonna 2021 lopussa. Helsingin kaupunki oli myynyt kiinteistön, eikä ole antanut toiminnalle uusia tiloja. (Vailla vakinaista asuntoa ry, i.a.-a.)

Tämän lisäksi Vailla vakinaista asuntoa ry:llä on pitkäaikainen yhteistyökumppani nimeltä Nochlezhka, joka sijaitsee Leningradin alueella, Pietarissa. Nochlezhkasta on tullut ammattilaisia vaihtoon Vailla vakinaista asuntoa ry:lle ja Vailla vakinaista asuntoa ry:ltä taas on käynyt asiantuntijoita pitämässä

seminaareja ja koulutuksia Pietarissa. Tämän yhteistyö kautta Vailla vakinaista asuntoa ry on saanut viedä suomalaista asunnottomuustyötä Venäjälle, josta ollaan kovasti kiinnostuneita. Konkreettisesti sanottuna ollaan kiinnostuneita suomalaisesta Asunto ensin -mallista. Myös suomalaisten päättäjien monivuotisesta sitoutumisesta asunnottomuuden vähentämiseksi on kiinnostanut venäläisiä järjestötoimijoita. Vailla vakinaista asuntoa ry on myös tehnyt yhteistyötä yksittäisten venäjänkielisten asiakkaiden kanssa, joita on tuettu paluussa Venäjälle. Vailla vakinaista asuntoa ry:tä taas on kiinnostanut innovatiivinen varainhankinta ja vapaaehtoistoiminnan kehittäminen, mikä on avautunut yhteistyön myötä. (Vailla vakinaista asuntoa ry työntekijä, henkilökohtainen tiedonanto, 2023.)

2.3 Asunnottomuus Leningradin alueella

Nykyajan Venäjä on saanut vaikutteita sosiaalipolitiikkaan entisen Neuvostoliiton ajoilta. Sosialismin vaikutukset näkyvät myös tänä päivänä, sillä sosialismi kesti lähes 75 vuotta. (Ihamäki, 2022, s. 38–47.) Venäjän valtakunnallisen yleisen mielipide tutkimuskeskuksen (WCIOM) aluetutkimuksen ja konsulttitoiminnan apulaisjohtajan Anna Zhirikovan mukaan Neuvostoliiton aikana asunnottomuutta ei huomioitu ollenkaan, eikä asunnottomia autettu (WCIOM, 26.10.2022). Muutosten takia 1990-luvun alussa siirryttiin markkinatalouteen, jolloin ihmisten elämä ja käytännöt muuttuivat nopeasti. Markkinatalouteen siirtymisen tuloksena oli uusliberaali yhteiskunta. (Ihamäki, 2022, s. 38–47.)

Sodan jälkeisinä vuosina 1955–1962 oli suuri asuntopula, jolloin aloitettiin rakentamaan uusia kerrostaloja nopealla tahdilla. Etenkin suuriin kaupunkeihin saapuva työväestö tarvitsi asuntoja. Koska kerrostalot rakennettiin alhaisilla standardeilla, oli suunnitelmissa, että niissä asutaan vain 25–30 vuotta. Kuitenkin nykypäiväisen asuntopulan takia niissä asutaan edelleen. (Ihamäki, 2022, s. 106–107.)

Neuvostoliiton aikana asunnoista vastasi pitkälti valtio, sillä asuntojen omistus kuului valtion hallintoon. Silloin asunnot olivat melkein ilmaisia ja asumismenoihin meni vain muutama prosentti asukkaan tuloista. Kuitenkin vuonna 1991 alkoi

asuntojen yksityistäminen. Asukkailla oli mahdollisuus lunastaa asunto ilmaiseksi ja niin teki melkein 81 prosenttia kaikista asukkaista. Yksi merkittävä sosiaalipoliittinen ongelma on huonot asuinolosuhteet. Suurin osa asunnoista tarvitsee peruskorjausta ja remonttia, sillä niitä ei ole remontoitu moneen vuoteen. Nykyään myös korkeiden korkojen ja asuntopulan takia on hankala saada asuntoa. Myös kunnan tarjoamia koteja on tarjolla niukasti. Kaikilla ei myöskään ole mahdollisuutta ostaa asuntoa korkeiden hintojen takia. (Ihamäki, 2022, s. 109–112.) Toinen tärkeä tekijä, jolla oli suuri merkitys Neuvostoliitossa, on rekisteröityminen kaupungissa, eli propiska (прописка). Rekisteröityminen on tärkeää, sillä kun henkilö on rekisteröitynyt oman kaupungin listoille, hän säilyttää omat hyvinvointi ja poliittiset oikeudet, sosiaaliturvan, terveydenhoidon ja mahdollisuuden koulutukseen. (Ihamäki, 2022, s. 118.)

Leningradin alueella asunnottomuutta kokeville ihmisille tarjoaa apua Pietarin kaupungin hallinto, tarkemmin sanottuna Pietarin sosiaalipoliitiikan komitea. Venäjän federaatiossa on kirjanpito- ja sosiaalikeskus (Центр учета и социального обслуживания граждан Российской Федерации без определенного места жительства), jossa pidetään rekisteriä kansalaisista, myös niistä, joilla ei ole virallista asuinpaikkaa. (Pietarin kaupungin hallinto, 31.1.2022.)

Kirjanpitokeskus tarjoaa rekisteröityneille henkilöille erilaisia palveluita, kuten esimerkiksi kadonneiden asiakirjojen ja henkilötodistusten palauttamiseen. Heille tarjotaan erilaisia tieto- ja konsultaatiopalveluita tahoista, jotka hoitavat myös asunnottomuutta koskevia kysymyksiä. (Pietarin kaupungin hallinto, 31.1.2022.) Leningradin alueella jokaisella piirihallinnolla on kattavia sosiaalipalvelukeskuksia. Vuonna 2022 majoitusta tarjosi 13 yöpymiskeskusta. Leningradin alueella ja myös Venäjän ympäri toimivat monet hyväntekeväisyysjärjestöt. (Pietarin kaupungin hallinto, 31.1.2022.) Avun saannille valtiolta voi liittyä myös ylimääräisiä byrokraattisia esteitä, joita vapaaehtoisjärjestöissä ei ole. Jotta henkilö pystyy saamaan itselleen apua valtiolta, hänen pitää toimittaa passi ja muut asiakirjat, jotka vahvistavat hänen oikeutensa saada apua. Avun saannin esteenä voi olla esimerkiksi pysyvän

rekisteröinnin puuttuminen Venäjän federaation alueella. (Nochlezhkan työntekijä, henkilökohtainen tiedonanto, 2.3.2023.)

Asunnottomuutta on hankalaa tilastoida, sillä moneen henkilöön on hankala saada yhteyttä. Henkilöt voivat asua monenlaisissa olosuhteissa. Asunnottomaksi lasketaan myös vankilasta vapautuvat vangit, joilla ei ole oikeutta olla yhteydessä heidän perheeseensä tai läheisiinsä eikä ole oikeutta asua asunnossa, missä he ennen asuivat. Pietarissa oli 2000 vankia, jotka odottivat asuntoa vuonna 2010. (Ihamäki, 2022, s. 120.) Kirjanpito- ja sosiaalikeskuksen mukaan rekisteröityneitä asunnottomia kansalaisia on 3858 henkilöä vuonna 2023 (Pietarin kaupungin hallinto, 31.1.2022). Nochlezhkan arvio asunnottomista henkilöistä on paljon suurempi. Se on noin 50 000–60 000 henkilöä vuonna 2021. Tämä perustuu asunnottomien kuolemien ja sairaalahoitojen vuositilastoihin. (Nochlezhka, 2021, s. 8.) Nochlezhkan työntekijä arvioi, että valtion ja vapaaehtoisjärjestöjen lukujen eroavaisuudet voivat johtuvat siitä, että valtiolle on korkeampi kynnys päästä saamaan apua, minkä takia asunnottomat voivat jäädä ilman minkäänlaista tukea. Tämän takia suurin osa henkilöistä voi jäädä näkymättömiksi valtion virastoille. (Nochlezhkan työntekijä, henkilökohtainen tiedonanto, 2.3.2023.)

2.4 Nochlezhka

Nochlezhka on meidän toinen yhteistyökumppani Pietarista. Nochlezhka on ollut erittäin tärkeä palautteen annossa ja myös tiedonsaannissa. Nochlezhka on antanut meille palautetta alkukartoituslomakkeen ensimmäisestä versiosta ja myös olemme saaneet tietoa asunnottomuudesta Venäjällä. Tällä hetkellä nykyisen tilanteen takia monet Venäjän federaation viralliset sivustot ovat estettyjä Suomessa. Meidän aiheestamme löytyi lähinnä vain epävirallisia uutisia venäjäksi, joiden luotettavuutta epäröimme suuresti. Tietoa aiheesta oli niukasti saatavilla, minkä takia käytimme suomenkielisiä lähteitä.

Nochlezhka on vuonna 1990 perustettu voittoa tavoittelematon vapaaehtoisjärjestö, jonka tavoitteena on auttaa asunnottomuutta kokevia

ihmisiä ja heitä, jotka elävät köyhyyden rajalla. Järjestö sijaitsee Pietarissa, Leningradin alueella. Nochlezhkan työn päämäärinä ovat asunnottomuudesta viestiminen, ongelman esille nostaminen valtion tasolla ja myös erilaisen humanitäärisen avun tarjoaminen sitä tarvitseville. Ensimmäinen Nochlezhkan toimipiste avattiin Pietariin vuonna 2002 ja toinen vuonna 2020 Moskovaan. (Nochlezhka, 2021, s. 6–7.)

Nochlezhkan tarjoamaan humanitääriseen apuun kuuluvat yöbussit, jotka ajavat kaupungin ympäri viisi kertaa viikossa. Busseilla on tietyt pysäkit, joille ne pysähtyvät ja vapaaehtoiset pystyvät jakamaan lämpimiä aterioita, vaatteita ja hygieniatarvikkeita. Nochlezhka myös tarjoaa, erilaisia konsultaatio mahdollisuuksia sekä tapaamisia psykologin, asianajajan tai sosiaalityöntekijän kanssa. Pietarissa avautui vuonna 2019 rakennus, joka toimii yömajoituspaiikkana. Siellä on 40 nukkumapaikkaa, suihkut ja tila, missä voi pestä pyykkiä. Talviaikaan on kaksi lämmintä telttaa Pietarissa, joissa voi viettää yönsä. Tämän lisäksi apua saa kuntoutusmisessa, hävinneiden asiakirjojen uudelleen anomisessa ja monessa muussa asiassa. (Nochlezhka, 2021, s. 19–39.)

Vuonna 2021 Nochlezhka on vaikuttanut asunnottomuutta kokevien ihmisten elämään monella eri tavalla. Esimerkiksi on pidetty neuvotteluja, joiden tarkoituksena on ollut saada lupa asunnottomien ihmisten rokottamiselle järjestön tiloissa. Nochlezhka on neuvotellut asiasta Moskovan työ- ja sosiaaliturvaministeriön ja Moskovan kansanterveysministeriön (Department of Labour and Social Security of Moscow and the Department of Public Health of Moscow) kanssa. Neuvotteluiden lopputuloksena pyyntö oli hyväksytty, näin ollen kaikki halukkaat voivat saada rokotuksen. (Nochlezhka, 2021, s. 49.)

Nochlezhka osallistui vuonna 2021 valtuuston kokoukseen, jossa käsiteltiin Venäjän hallituksen sosiaalihuollon kysymyksiä. Kokouksen tuloksena työministeriö, terveysministeriö ja sisäministeriö saivat ohjeita asunnottomuusongelman ratkaisemiseksi. Nochlezhka on onnistunut saamaan muutoksen lakituomioistuimiin, mikä vahvisti asunnottomien oikeuksia kaupungin sosiaalietuuksiin, jos he eivät ole rekisteröityneitä kyseiseen kaupunkiin. Tämä

suuri lakimuutos auttaa tuhansia apua tarvitsevia ihmisiä saamaan eläkettä ja ilmaisia lääkkeitä. (Nochlezhka, 2021, s. 49.) Nochlezhkan asianajajat ovat kehittäneet etenemissuunnitelman asunnottomien auttamiseksi, joka on esitetty Pietarin hallitukselle, ja tämä puolestaan on hyväksynyt sen. Tämän etenemissuunnitelman tarkoitus on auttaa ihmisiä, joille ei ole asuntoa ja ehkäistä asunnottomuutta vuosina 2020–2025. Kyseinen suunnitelma auttaa kehittämään sosiaalipalveluita, sairaalahoitoa, työllistymistä ja asunnon saamista. (Nochlezhka, 2021, s. 49.)

3 KÄÄNTÄMINEN

Tunnettu käännöstutkija Fjodorov (1983) määrittelee kääntämistä psyykkisenä prosessina, jossa tietty ajatus, ilmaisu tai tieto on luotu yhdellä kielellä, ja se siirretään tai muodostetaan uudelleen toisella kielellä. Ideana on etsiä toisesta kielestä sen kielen omat keinonsa sisällön ilmaisemiseen. Kääntämistä tutkii käännöstiede, joka on kehittynyt erityisesti 1950-luvusta lähtien. Johtavia lingvistisen suunnan käännöstieteilijöitä ovat muun muassa venäläiset Fjodorov, Retsker ja Komissarov. (Aitonurmi & Ceder, 2003, s. 4, s. 13.)

Käännöstieteen ja käännöstutkimuksen avulla on syntynyt uusia näkökulmia ja suuntauksia kääntämiseen. Kääntämisen keskipisteenä esimerkiksi oli sanasto, sanojen merkitys ja vastineiden täsmällisyys, kunnes 1960-luvulla yksi tunnetuimmista tutkijoista Eugene A. Nida 1960-luvulla (1964) on siirtänyt katseen lähtötekstistä kohdetekstiin ja sen funktioon eli tehtävään. Hän piti tärkeänä tavoittaa käännöksessä samanlaisen reaktion lukijassa kuin lähtötekstin vastaanottajissakin. Ennen tätä ajankohtaa tutkijat ovat pyrkineet käännöksissään pysyä mahdollisimman lähellä lähtötekstiä ja sen kielen kulttuuria. (Saarimaa, 2008, s. 62–63.) Fjodorovin (1983) mukaan tekstin tyyppi vaikutti suuresti siihen, mitä kääntäjälle oli sallittua. Raamatulliset tekstit pidettiin pyhinä, joten sanamuotoihin sai tehdä mahdollisimman vähän muutoksia. Kaunokirjallisuutta taas sai kääntää paljon vapaammin. (Aitonurmi, & Ceder, 2003, s. 3.)

Kääntäminen ei ole niin yksinkertainen prosessi, kuin siitä voisi aluksi ajatella. Kääntäjä joutuu tekemään vaikeita valintoja eri käännösvaihtoehtojen välillä koko prosessin aikana. (Vehmas-Lehto, 2002, s. 16.) Pärjätäkseen käännöstyössä kääntäjän pitää olla työkielensä asiantuntijana ja omaksua hyvät vuorovaikutustaidot, koska käännösprosessiin kuuluu myös yhteistyö tilaajan ja eri alojen asiantuntijoiden kanssa (Tiittula, i.a.).

Tänä päivänä nopean digitalisaation kasvun seurauksena on noussut tärkeäksi osaaminen käyttää tiedonhankintamenetelmiä ja teknisiä työkaluja kuten

käännösmuistiohjelmia ja termipankkeja (Salmi, 2015, s. 103). Kääntäjän tulee myös osata käyttää perinteistä sanakirjaa kriittisesti, koska sanakirja ei aina voi antaa sopivaa vastinetta kontekstista riippuen (Kumpulainen, 2015, s. 35). Homonymit ovat tähän liittyen hyvä esimerkki. Venäjän sanan *лук* voi kääntää kuin sipuli tai jousi riippuen kontekstista. Samoin *jousi*- sanalla on monta eri tarkoitusta ja venäjän kielelle sen käännetään asiayhteyden mukaan (*пружина, лук, смычок*).

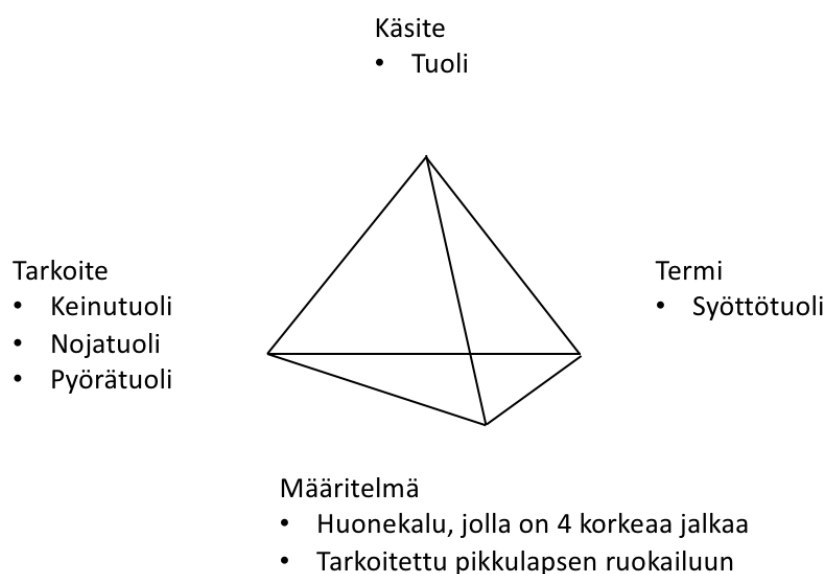
Kaiken yllä mainitun lisäksi kääntäjä tarvitsee teoriapohjaa työkaluna käännöstyössään. Käännöstieteen malleja ja strategioita voi käyttää apuna ratkaisun tekemisessä sekä kohdatessa haasteita tai ongelmia kääntämisessä. Työmme tarkoituksena on kääntää alkukartoituslomake sekä muokata ja arvioida käännöstä teoriapohjaa soveltaen käyttämällä käännösstrategioita, meidän henkilökohtaista osaamistamme ja ulkopuolista arviointia, kunnes käännöksestä tulee hyvä ja toimiva.

3.1 Sanastotyö

Alkukartoituslomake sisältää sellaisia sanoja, joille on luotu omat vakiintuneet termit. Käännöstyöhön sisältyy muun muassa sanastotyö, josta muodostuu materiaalia käännökseen. Venäjän kielessä monille termeille ei löydy suoraa vastinetta jo pelkästään siitä syystä, että venäjänkielisessä maassa ei välttämättä esiinny kyseistä ilmiötä. Pulman ratkaisemiseksi on olemassa käsitekeskeinen lähestymistapa, joka toimii tetraedrimallin pohjalla. Tetraedrimalli koostuu käsitteestä, tarkoitteesta, määritelmästä ja termistä. (Sanastokeskus, i.a.) Alempana esimerkin avulla kerromme, miten mallin avulla voi erotella sanat käsitteiksi ja termeiksi.

Tetraedrimalli on kuvailtu kolmion muodossa, jonka kärjessä on käsite. Käsitteellä tarkoitetaan ihmisen mielessä muodostamaa mielikuvaa jostakin tietystä kohteesta tai ilmiöstä, ja sitä käytetään tiedon jäsentelyyn. Kaikille käsitteille ei aina löydy vakiintunutta ilmausta, mutta usein käsitteet syntyvät kielikohtaisesti yhteiskunta- ja kulttuurisidonnaisten tekijöiden vaikutuksesta.

Käsitteet jaetaan hierarkkisen (ylä- ja alakäsitteet) ja koostumussuhteisen käsitejärjestelmän mukaan (vieruskäsite, hierarkkinen ylä- ja alakäsite) sekä tarkoitteiden määrän mukaan (yleiskäsite, yksilökäsite). Määritelmä toimii sanalliseen kuvaukseen käsitteen sisällöstä, mikä auttaa erottamaan käsitteen sen lähikäsitteistä. Käsiteanalyysi on osa sanastotyötä, jossa selvitetään käsitteiden sisältöä ja niiden välisiä suhteita. (Sanastokeskus TSK, 2006, s. 6; Tieteen termipankki, i.a.-a; Tieteen Termipankki, i.a.-b.)

Kuva 2. Tetraedrimalli, jossa on käsite, tarkoite, termi ja määritelmä (Sanastokeskus TSK, 2006).

Seuraava tetraedrimallin kolmiossa on tarkoite, joka voi olla konkreettinen tai abstraktinen: se voi olla esine, prosessi, olento tai tapahtuma. Tiettyyn tarkoitteeseen viittaa oma kielellinen ilmaus, joka on syntynyt jostakin konkreettisesta käsityksestä asiasta. Termien tarkoituksena on osoittaa kieleen kuuluva käsitteen hyvin tarkkaan rajattu merkitys. Tämä on merkillistä erityisesti erikoisaloilla, jotta alan työntekijät pystyisivät ymmärtämään toisiaan paremmin ja tietäisivät heti, mistä on kyse. Sanastotyön yhteydessä täytyy selvittää termin ja käsitteen välistä suhdetta nähdäkseen, ovatko termit synonyymejä vai eri asiayhteydessä käytettäviä sanoja. (Suomalainen, 2002; Sanastokeskus TSK ry, i.a.)

Sanastotyö alkaa käsitteen määrittelemisestä. Otetaan esimerkki: määritellään *tuoli*. Käsitteen analysoinnissa huomataan, että määriteltävä käsite on tietyyntyyppinen tuoli: syöttötuoli. Määritelmän avulla kuvaillaan esinettä: huonekalu, jolla on neljä korkeaa jalkaa, tarkoitettu pikkulapsen ruokailuun (Suomisanakirja, i.a.-b.). Nyt voidaan käyttää tarkempaa termiä *syöttötuoli*. Käsitehierarkian mukaan tässä esimerkissä menisi niin, että yläkäsite on huonekalu ja alakäsite on tuoli. Kääntämisessä käsitehierarkian käyttö on yleistä.

3.2 Käännösteoriat ja käännösstrategiat

Käännöstiede on kehittynyt vuosien aikana, ja vaatimukset käännökselle ovat välillä olleet ristiriitaisia. Esimerkiksi joskus oli lupa tehdä lisäyksiä ja poistoja käännökseen, sitten se oli kielletty kokonaan. (Vehmas-Lehto, 2002, s. 17.) Käännösstrategiat toimivat käytännön työkaluina tavoitteen saavuttamiseksi teoriaa soveltaen. Teorioita on olemassa paljon, kääntämisen historian aikana niitä on kehitetty ja tuotu esille erilaisia näkökulmia. Niihin kaikkiin tässä työssä ei ole tarkoitus perehtyä. Seuraavissa luvuissa esitämme muutaman yleisen käännösteorian, jotka on otettu opinnäytetyömme käännöksen ratkaisujen pohjaksi prosessin eri vaiheissa ja antaa suuntaa käännökselle.

Käännösteorioita luokitellaan sen mukaan, ovatko ne lähtöteksti- vai kohdetekstikeskeisiä. Lähtötekstikeskeisten teorioiden tavoitteena on saavuttaa mahdollisimman läheinen vastaavuus lähtötekstin ilmaisun kanssa. Tästä käytetään termiä ekvivalenssi. Sanat käännetään suoraan toiselle kielelle ja säilytetään käännöksen muoto lähellä alkuperäistä tekstiä. Käännöstieteen historiassa ekvivalenssi on määrittänyt käännöksen laadun. Lingvistiset teoriat keskittyvät lähtötekstiin. Kohdetekstikeskeisten teorioiden pyrkimyksenä on saada aikaan mukailtu käännös, joka on lukijalle helposti ymmärrettävä sekä täyttää lukijan odotukset. Mukailun, eli adekvaattisen käännöksen teksti noudattaa tulokielen sääntöjä ja näin olleen se on helppolukuista. Adekvaattisuuden tavoittelussa keskitytään käännökseen ja sen suhteeseen vastaanottajiin. Tämä tarkoittaa sitä, että kääntäjä priorisoi kohdekielen lukijaa sekä pyrkii siihen, että käännös toimii kohdeyhteisössä, on helposti ymmärrettävä

ja noudattaa kohdekielen konventioita. Skoposteoria on tunnetuin ja yleisin kohdetekstikeskeinen teoria. (Hytönen, 2006, s. 66–70.) Monet käännoistutkijat, heistä ensimmäisenä oli Fjodorov, käyttää adekvaattisuus-sanana sijasta venäjän kielen vastinetta ”täysiarvoisuus” (*полноценность*) (Aitonurmi & Ceder, 2003, s. 4).

Kaikki käännoisteoriat yhdistää keskenään oma tavoite. Silloin, kun syntyy tarve käännokselle, toimeksiantaja asettaa sille tavoitteen. Tavoitteena voi olla esimerkiksi tiedon välittäminen tai lukijassa vaikutuksen saaminen. Jokaiselle teorialle on kehitelty oma teoreettinen malli kääntämiseen tavoitteen saavuttamiseksi. Käännoistieteen suurin ero ja ongelma kulkee tavoitteiden ääripäissä, eli pitääkö pysyä uskollisena alkutekstiä kohtaan vai käännoksen lukijaa kohtaan ja vallitseeko käännoksessa vapaus vai sidonnaisuus. (Hytönen, 2006, s. 66.)

3.2.1 Lingvistiset käännoisteoriat ja käännoskeinot

Lingvististen käännosteorioiden mukaan painopisteenä käännoksessa on lähtötekstin merkityksen säilyttäminen kohdekielen sääntöjä noudattaen. Ajatus semanttisesta ekvivalenssista eli merkitysvastaavuudesta, joka on lingvististen teorioiden keskiössä, on syntynyt havainnosta, että samaa sanaa tai ilmiötä voi ilmaista eri kielissä eri keinoin, mutta niin, että sen merkitys säilyy. (Vehmas-Lehto, 2002, s. 35–36.) Lingvistisissä käännoistutkimuksissa pyrkimyksenä on tunnistaa yksittäisten ilmaisujen vastineita ja tutkia niiden toimivuus eri kielten järjestelmissä (Jänis, 2010, s. 26–28).

Neuvostoliittolainen J.I. Retsker on kehittänyt ns säännönmukaisten vastineiden teoriaa (**теория закономерных соответствий**) vuonna 1950. Teoria perustuu kääntämisen käytännöstä saatuun kokemukseen. Tämän vuoksi Retsker muodosti käännosvastineista kolme ryhmää: ekvivalentit eli vakinaiset vastineet, vaihtoehtoiset tai tilannekohtaiset vastineet eli analogit ja adekvaatit korvikkeet. (Jänis, 2010, s. 26; Vehmas-Lehto, 2002, s. 36–38; Aitonurmi & Ceder, 2003, s. 45.) Vakinaiset vastineet ovat sellaisia yksiköitä, jotka toimivat käännosvastineina

säännöllisesti. Vakinaisena vastineena voi olla termi, kansainvälisen järjestön nimi tai esimerkiksi viikonpäivien ja kuukausien nimi: joulukuu – **декабрь**, sunnuntai – **воскресенье**. Tässä työssä vakinaisia vastineita ovat muun muassa kansalaisuus – **гражданство**, koulutus – **образование**. Vaihtoehtoiset vastineet ovat sellaisia käännösvastineita, joita valitaan aina tilanteen mukaan. Esimerkiksi sanan ”serkku” voi kääntää venäjäksi **кузен, двоюродный брат** tai **кузина**, riippuen siitä, onko kysymys nais- vai miespuolisesta serkusta. (Vehmas-Lehto, 2002, s. 37–38.)

Kun puhutaan adekvaateista korvikkeista, tarkoitetaan käännöskeinoja, jotka ovat korvaaminen alakäsitteellä, yläkäsitteellä, muulla lähikäsitteellä, antonyymillä ja kompensointi. Sanastotyön luvussa on mainittu käsitehierarkiasta. Käännöksessä voidaan joutua turvautumaan ala- tai yläkäsitteeseen, riippuen tilanteesta. Eli siirrytään ylös- tai alaspäin käsitehierarkiassa, esimerkiksi *hedelmä* on yläkäsite ja *omena* on alakäsite. Korvaamisessa muulla lähikäsitteellä sama sisältö ja merkitys säilyy, mutta käytetään eri ilmaisu (*pienokainen ja pikkulapsi*). Korvaamista antonyymillä voi käyttää niin, että sana korvataan antonyymillä, ja samalla muutetaan kielteinen lause myönteiseksi tai toisinpäin. Esimerkki: Oletko terve? - **Ты не заболел?** Kompensointi taas kattaa periaatteessa kaikki edellä mainitut. (Vehmas-Lehto, 2002, s. 38–42.)

Täysiarvoisessa kääntämisessä, joka perustuu säännönmukaisten vastineiden teoriaan, venäläinen, hyvin tunnettu käännoistutkija A.V. Fjodorov on tuonut omia näkemyksiä käännosteoriaan. Hän korostaa sitä, että kohdetekstissä on käytettävä mahdollisimman läheisiä, ”samanarvoisia” ilmaisukeinoja sekä fraseologisia ja stilistisiä vastineita, kuin lähtötekstissäkin. (Aitonurmi & Ceder, 2003, s. 31–32.)

3.2.2 Skoposteoria

Skoposteoria liittyy kommunikatiivisiin sekä funktionalisiin teorioiden joukkoon. Skoposteorian on kehittänyt Hans Vermer ja Katharina Reiss 1980-luvulla. Teori-

an pohjana on kääntämisen tarkoitus, jota asiakas ja kääntäjä määrittelevät yhdessä. Sana *skopos* kreikan kielellä tarkoittaa "tavoitetta" tai "päämäärää", käännösteoriassa sillä tarkoitetaan juuri käännöksen tavoitetta. Kääntämistä on katsottu skoposteorian mukaan toimintana, jota määrää tavoite, toisin sanoen se on tavoitteellista toimintaa. Käännöstä voi sanoa hyväksi silloin, kun tekstin asiakkaan ja kääntäjän asettama päämäärä on saavutettu. (Vehmas-Lehto, 2002, s. 92.)

Skoposteoriaa ei voi sijoitella täysin lähtöteksti- tai kohdekeskeiseksi teoriaksi, se kulkee niiden välillä. Teoria antaa kääntäjälle tietyn vapauden, koska lähtö- ja tulotekstin vastaavuus ei ole niin merkittävä. Skopos, eli tarkoitus, on tärkein tekijä, eikä skoposteoria määritä, pitääkö tavoitteen olla adekvaattisuuteen vai ekvivalenssiin pyrkivää. Käännöksen skopoksen ei välttämättä tarvitse olla sama kuin lähtötekstin tarkoitus. Teorian kehittäjät korostavat, että kääntäjä ei pysty tarjoamaan tai välittämään samaa tietoa vastaanottajille täysin samalla tavalla kuin lähtötekstin tuottaja. (Hytönen, 2006, s. 71–72.)

Tekstit voi jakaa funktioiden eli tavoitteen mukaan kolmeen pääkategoriaan, jotka voivat toimia samassa tekstissä myös päällekkäin. Ensimmäinen kategoria on informatiivinen, eli tietoa välittävä funktio. Toinen kategoria on ekspressiivinen, sen tarkoituksena on välittää taiteellisuutta ja esteettisyyttä. Kolmas kategoria on operatiivinen, ja sen vetoomusfunktiona on vedota mielipiteisiin. Jos tekstissä esiintyy esimerkiksi sekä informatiivinen ja ekspressiivinen sävy, kääntäjä voi lähestyä käännöstä skoposteoriaa soveltaen ja asettaa tavoitteeksi välittää vain tekstin informatiivisen osan. (Hytönen, 2006, s. 71.)

3.2.3 Kotouttava ja vieraannuttava strategia

Käännösteorioilla pyritään havaitsemaan, erittelemään ja nimeämään kääntämisessä ilmenevät pulmat. Käännöksissä on erityisesti kiinnitetty huomio sisältöön, lähtö- ja kohdekulttuuriin, muotoon, tavoitteeseen, moraalisiin periaatteisiin sekä uskollisuuteen lähtötekstille tai käännökselle. Pulmien ratkaisuun ja asetetun tavoitteen saavuttamiseksi kääntäjä käyttää

käännösstrategioita. Kohdetekstikeskeisessä käännöksessä käytetään vapaata kääntämistä, kotouttavaa strategiaa, piilokäännöstä. Kotouttavan strategian avulla käännöksestä saadaan niin sujuvaa kohdetekstiä, että sitä ei edes huomaa olevan käännös. Lähtötekstistä poistetaan kaikki kohdat, jotka tuntuvat vierailta kohdekulttuurissa. Tekstiä kirjoitetaan uudelleen uutta lukijaa varten, muokataan sitä sen mukaan, mille kulttuurille ja mille ajanjaksolle se on tarkoitettu. Vapaan kääntämisen tarkoitus strategiana on välittää lähtötekstin asiasisältö ja tärkeimmät ajatukset kohdetekstiin eli käännökseen jättämällä muodollisen vastaavuuden toissijaiseksi. Niin kutsuttu piilokäännös voi tuntua lukijalta alkuperäiseltä tekstiltä eikä käännökseltä. Kääntäjä saattaa esimerkiksi muuttaa lähtötekstin nimet sen mukaan, mikä kohdetekstin lukijalta tuntuu tutulta ja on tyypillistä tulokulttuurissa. Esimerkiksi suomalainen miesten nimi Antti voi korjata venäläisellä tyypillisellä nimellä *Андрей* (Andrej) (Hytönen, 2006, s. 70–75.)

Christiane Nord (1991), kohdetekstikeskeisiin käännösteoreetikoihin kuuluva tutkija, selittää, että lähtötekstiä käännettäessä saatetaan muuttaa myös kohdetekstin funktiota välittääkseen kohdelukijalle sisällön mahdollisimman informatiivisesti, mikäli se on käännöksen tarkoitus. Alkuperäisessä tekstissä saattaa olla ekspressiivisiä, voimakkaita sävyjä, joista ei ole mitään merkitystä käännöksen lukijalle. Lähtötekstin funktio voi olla sekä välittää tieto että tehdä vaikutuksen lukijaan. Käännöksen toimeksiantaja ei välttämättä näe tarvetta ekspressiivisessä funktiossa, joten hän voi sopia yhdessä kääntäjän kanssa käännöksen tarkoituksesta. Tämän vuoksi kääntäjä voi muokata tekstiä kotouttavaa strategiaa käyttäen. Esimerkkinä voi olla poliittinen ilmoitus, jossa on sekä informatiivista sisältöä, että emotionaalisia ilmaisuja. Toimeksiantajan tavoitteena voi olla ainoastaan välittää kohderyhmälle ilmoituksen informatiivisen sisällön eikä ole mitään tarvetta yrittää vaikuttaa lukijaan millään tavalla. Tässä tapauksessa kääntäjä tiivistää sisällön asiallisella tyyliä. (Hytönen, 2006, s. 75.)

Lähtötekstikeskeisissä käännöksissä käytetään vieraannuttavaa käännösstrategiaa, jolla pyritään tuottamaan kohdetekstiin samat elementit ja saman muodon kuin lähtötekstissäkin. Vieraannuttavaa strategiaa soveltava kääntäjä keskittyy ekvivalenssin toteuttamiseen ja pyrkii säilyttämään käännöksessä kieliopillisen ja sanastollisen rakenteen. Tekstin kääntäminen

tapahtuu sanasanaisesti. Lähtötekstikeskeistä käännöstä on perinteisesti pidetty ihanteena, ja kaikki kääntäjän ratkaisut, joissa näkyy ero lähtötekstistä, on katsottu ”virheeksi”. Vieraannuttavalla käännösstrategialla on omat positiiviset ja negatiiviset puolensa. Kun keskitytään ainoastaan tekstin vastaavuuteen eikä ollenkaan uuteen lukijaan, käännös saattaa tuntua liian vieraalta ja vaikeasti ymmärrettävältä. Kohdetekstin asiasisältö voi jäädä epäselväksi. Toisaalta vieraannuttava strategia voi tutustuttaa lukijaa vieraisiin kieliin ja niiden rakenteisiin sekä avata vieraan kulttuurin uusia näkökulmia tai erikoispiirteitä. (Hytönen, 2006, s. 76–77.)

3.2.4 Pragmaattiset adaptaatiot

Käännöstyössä voi törmätä niin sanottuihin pragmaattisiin ongelmiin, jotka voivat johtua esimerkiksi kulttuurieroista, aika-, paikka- ja tekstifunktioeroista tai taustatietojen eroista. Pragmaattisia keinoja ovat lisäyksiä, poistoja, korvauksia tai järjestyksen muutoksia. Lisäykset ja korvaukset ovat yleisimmät adaptaation lajit, poistoja ja järjestyksen muutoksia käytetään harvemmin. Sellaiset tekstin osat, jotka sisältävät kohdetekstin lukijalle itsestään selvät asiat tai niille ei ole mielenkiintoa, kääntäjä voi jättää käännöksestä pois. Hankalat ja tilaa vievät selitykset, jotka vain vievät lukijan huomion päämerkityksestä sivuun, on parempi poistaa kohdetekstistä. Syy järjestyksen muutokseen voi johtua eri kulttuureiden tekstikonventioiden eroista. Päivänmäärän merkitseminen, kieliopilliset muodot, lauseenmuodostus ja tekstin osien järjestys eri kielissä ovat esimerkkejä konventioeroista. Kääntäjä arvioi pragmaattisen adaptaation tarpeellisuuden yleensä toimeksiantajan keskustelun jälkeen. (Hytönen, 2006, s. 78–81; Vehmas-Lehto, 2002, s. 99–112.)

Pragmaattisen adaptaation poisto on tarpeen esimerkiksi, jos tekstissä on mainittu kaupungin nimi, joka on täysin tuntematon kohdekulttuurissa eikä sillä ole olennaista merkitystä. Järjestyksen muutoksen tarve voi johtua tekstikonventioiden eroista. Lisäystä tarvitaan silloin, kun selitys on tarpeen, kuten esimerkiksi paikannimissä: Savukoski - город Савукоски, Korkeasaari - зоопарк Коркэасаари. (Vehmas-Lehto, 2002, s.100–104.)

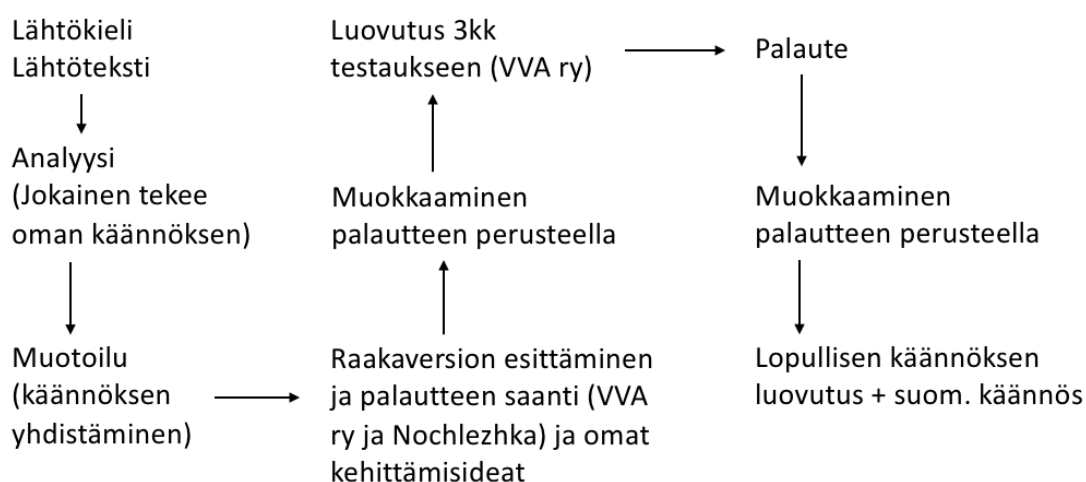
4 KÄÄNNÖSPROSESSI

Tässä luvussa keskitymme käänносprosessiin ja sen erilaisiin vaiheisiin. Käytämme pohjana Tuomisen (2012) esittämää käännosprosessin kaavaa, jossa on yhteensä 6 eri vaihetta. Alkukartoituslomakkeemme käännosprosessi on ollut epätavallinen verrattuna kyseiseen käännosprosessin kaavaan. Meidän tavoitteenamme oli tuottaa mahdollisimman laadukas ja lukijalle helposti ymmärrettävä alkukartoituslomake, joka eteni loogisesti. Kyseiset kuusi vaihetta ovat toimeksianto, mikä on prosessin lähtökohta. Sitten ovat lähtötekstin analyysi, tiedonhaku, itse kääntäminen, käännöksen muokkaus tai viimeistely ja palautteen saaminen toimeksiantajalta tai muilta henkilöiltä, jotka lukevat käännoästä ja sitten tämän jälkeen kääntäjä voi valmistautua seuraavaan mahdolliseen toimeksiantoon. (Tuominen, 2012.)

Jokainen käännosprosessi alkaa siitä, että syntyy tarve käännoäkselle. Prosessin lähtökohtana toimii **toimeksianto**. **Toimeksianto** vaikuttaa käännoäsratkaisuihin. On tärkeää, että kääntäjä osaa kysyä oikeita vastuksia toimeksiantajalta, jotta molemmat osapuolet pääsevät yhteisymmärrykseen siitä, että mikä on käännoäksen tarkoitus, kenelle se on tarkoitettu ja minkälainen aikataulu on. (Tuominen, 2012.) Käännoäsprosessimme ensimmäinen vaihe alkoi siitä, että otimme yhteyttä Vailla vakinaista asuntoa ry:hyn ja kysyimme, mitä voisimme tehdä heidän toimintansa kehittämiseksi. Mietimme muutamia eri vaihtoehtoja ja päädyimme alkukartoituslomakkeen kääntämiseen venäjän kieleen. Keskustelimme toimeksiantajan kanssa käännoäksen tavoitteista, sekä sovimme siitä, miten käännoäksen tarkistus tapahtuu ja minkälainen aikataulu meillä on.

Prosessimme alussa keskustelimme toimeksiantajan kanssa käännoäksen tavoitteesta. Toimeksiantaja toivoi, että teksti olisi mahdollisimman helppolukuinen ja selvä siitä huolimatta, mikä sosiaalinen asema ja koulutus lukijalla on tai mikä on hänen taustansa. Kohderyhmämme on aika laaja ja monipuolinen, koska se sisältää eritaustaisia venäjänkielisiä henkilöitä eri maista

ja eri kulttuureista. Heidän oleskelunsa Suomessa voi vaihdella suurestikin. Heidän kokemuksensa asumisesta Suomessa ja edellisissä asumismaissa voi olla todella erilaista. Tämä tarkoittaa sitä, että he ovat saattaneet käyttää erilaisten virastojen palveluita tai ei ollenkaan. Kohderyhmä on voinut asua erilaisissa asumismuodoissa ja tehdä työtä erilaisilla työ sopimuksilla. Toiveena oli tekstin ymmärrettävyys ja selkeys, koska tilanteen luonne, jossa lomaketta on tarkoitus käyttää, vaatii sen, että vastaaminen kysymyksiin olisi mahdollisimman helppoa. On tärkeää, että vastineet täsmäävät, vaikka termi ei olisi käännetty suorasanaisesti. Vastaajan tulee ymmärtää, mitä kysytään tai mitä mikäkin vastauksen vaihtoehto tarkoittaa, eli sisältö ja merkitys priorisoidaan.

Kuva 3. Käännösprosessin eri vaiheet (Tuominen, 2012).

Käännösprosessin seuraava osuus oli **lähtötekstin analyysi**. Koska kyseessä oli alkukartoituslomake, meidän piti ottaa selvää, mikä se on. Tutustuimme siihen, minkälainen alkukartoituslomake on ulkomuodoltaan, ja mitä alkukartoituslomake ylipäättään tarkoittaa. Alkukartoituslomake on kirjallinen haastattelu, jonka tarkoituksena on selvittää vastaajan taustatiedot. Näihin taustatietoihin voivat kuulua työhistoria, terveyden tila ja ikä. Alkukartoituslomakkeella on oma rakenne, jonka voisi ymmärtää, vaikka sitä lukisi toisella kielellä. Alkukartoituslomakkeen tyypilliset piirteet ovat numeroidut lyhyet kysymykset, vastausten vaihtoehdot ja tyhjät kentät vapaalle tekstille. Alkukartoituksessa aina pyritään selkeyteen, ytimekkyyteen ja yksinkertaisuuteen. (Suomi.fi, i.a.)

Tekstianalyysin jälkeen jokainen opinnäytetyön tekijä on kääntänyt lomakkeen itsenäisesti. Tämän itsenäisen käännöksen aikana kukin etsi tietoa aiheesta muun muassa kirjallisista lähteistä ja internetistä. Etsimme termejä sanakirjoista ja teksteistä, joissa olisi samaa terminologiaa, mitä alkukartoituslomakkeessakin oli.

Pyrimme löytämään kaikki vastaavat termit, jotta alkukartoituslomakkeesta tulisi ymmärrettävää kohdejoukollemme. Mietimme myös mahdollisia alkukartoituslomakkeen kehittämis- ja korjausehdotuksia, sillä toimeksiantajamme antoi meille vapauden esittää ehdotuksia tarpeen mukaan. Seuraava työvaihe **sisälsi käännösten yhdistäminen ja muotoilun**. Kävimme kaiken yhdessä läpi ääneen ja erittelimme termit, joille emme löytäneet heti sopivaa vastinetta. Käännöksen muotoilun vaiheessa vertasimme termejä, joita käytimme itsenäisesti tehdyissä käännöksissä. Kirjoitimme ylös vakiintuneet termit, joita käytetään Suomessa ja Venäjällä.

Tämän jälkeen teimme **yhteisen käännösversion**, joka sisälsi tarpeellisia muutoksia ottaen huomioon käännöksen tavoitteen, käännösteoriaa ja -strategiat sekä omat kehittämisideat. Esittelimme ensimmäisen version käännöksestä toimeksiantajallemme ja perustelimme kaikki sanavalinnat ja muutosehdotukset. Olemme kysyneet lupaa, että saammeko lähettää ensimmäisen version alkukartoituslomakkeesta Nochlezhkalle palautteen saantia varten. Käännöksen kannalta oli tärkeää saada hänen palautteensa, koska hän itse toimii saman aiheen piirissä ja käyttää samanlaista terminologiaa päivittäin. Saatuamme luvan, lähetimme alkukartoituslomakkeen Pietariin Nochlezhkan yhteyshenkilölle. Kyseisellä yhteyshenkilöllä on tärkeä rooli palautteen annossa, sillä hän osaa meidän kohdekieltämme eli venäjää. Hän antoi meille palautetta käännöksestä perusteineen. Otimme palautteet huomioon ja teimme muutokset käännökseen käännösteoriaa soveltaen. Saimme muutaman kysymysehdotuksen, jotka lisäsimme myös lomakkeeseen. Kaikki lisäykset on tehty Vailla vakinaista asuntoa ry:n toimeksiantajan hyväksymänä.

Toimeksiantajamme myös ehdotti sitä, että lomakkeen alkuun ja loppuun lisätään tietosuojaa koskevat kappaleet. Näin ollen lomakkeen täyttäjää ymmärtää sen, että kaikki tieto, mitä hän antaa ei käytetä missään muussa tapauksessa, kuin vain työskentelemisessä hänen kanssaan. Tämän takia alkukartoituslomakkeen suomalaisessa alkuperäisessä versiossa ei ole kyseistä tekstiä.

Käänsimme kaikki kysymykset takaisin suomeksi, jotta työntekijöiden olisi helppo ymmärtää, mistä kysymyksestä on kyse. Toimeksiantajamme sanoi, että suomenkielinen alkukartoituslomakkeen versio on tarkoitus kääntää mahdollisuuksien mukaan myös muille kielille. Meille oli annettu vapaat kädet alkukartoituslomakkeen ulkomuodon suhteen. Tästä syystä ensimmäinen käännös oli tehty Google Forms -nimiseen ohjelmaan. Ajattelimme, että sieltä on kätevää tulostaa kaikki kysymykset ja ne näkyvät siellä tarpeeksi selkeästi. Ongelmaksi kuitenkin paljastui se, että siihen on hankalaa tehdä muutoksia. Tästä syystä lopullisen version alkukartoituslomakkeesta teimme Word-tiedostoon.

4.1 Palautteen kerääminen

Sovimme toimeksiantajan kanssa siitä, millä tavalla validiteetti, eli tutkittavan ilmiön ominaisuuden mittaaminen, toteutetaan (Tilastokeskus, i.a.). Tulimme siihen tulokseen, että tarvitsemme palautetta itse käännöksestä ja sen toimivuudesta. Tästä syystä päätimme, tehdä pienen kyselyn. Validiteetin mittaamisen kannalta teimme kolme helppoa kysymystä asiakkaille, jotka täyttävät kyseistä alkukartoituslomaketta. Tarkoituksena oli saada palautetta käännöksestä ja sen ymmärrettävyydestä. Annoimme alkukartoituslomakkeen ja kysymykset palautetta varten työelämätaholle käyttöön. Päätimme, että sopiva aika palautteen keräämiselle on kolme kuukautta.

Antamamme kysymykset työelämätaholle palautetta varten:

Jätä palautettasi kyselylomakkeesta

1) Oliko vaikeuksia kysymysten ymmärtämisessä? Kyllä/Ei

2) Liittyikö vaikeus sanaan tai käsitteeseen? Kyllä/Ei

3) Mikäli vastasit Kyllä, mainitse mikä sana tai käsite vaikeutti ymmärtämistä. Voit mainita useammankin sanan tai käsitteen

Kolmen kuukauden kuluttua saimme kuulla, että asiakkaiden haastattelu on onnistunut ja olemme saaneet hyvin palautetta alkukartoituslomakkeesta. Haastattelun oli toteuttanut Vailla vakinaista ry:n työntekijä. Alkukartoituslomakkeen täyttötilanteessa asiakas ensin vastasi kysymyksiin, minkä jälkeen työntekijä ja asiakas kävivät suullisesti lomaketta läpi. Työntekijä esitti asiakkaalle yksi kysymys kerrallaan ja kirjoitti ylös muistiinpanoja asiakkaan antamasta palautteesta. Päädyimme suullisen palautteen muotoon, koska alkukartoituslomake on pitkä ja sisältää paljon kysymyksiä, joten jos olisi pitänyt sen lisäksi antaa palaute kirjallisesti, vastaajien määrä olisi ollut oletettavasti paljon pienempi. Palautteetta kerännyt työntekijä puhuu venäjää, mikä lisää tulosten luotettavuutta. Olimme saaneet tärkeitä huomioita asiakkailta, sillä he ovat kohderyhmämme ja tässä tapauksessa asiantuntijoita.

Alkukartoituslomakkeen täyttivät yhteensä 23 henkilöä, joista 17 antoivat palautetta lomakkeesta. Eriytynyt huomio toimeksiantajaltamme oli se, miten vastaajat ottivat asiantuntijaroolin ja antoivat palautetta kiinnittäen huomiota isoihin alkukirjaimiin ja muihin seikkoihin. Tämä osoittaa sen, että vastaajista oli tärkeää, että heidän mielipiteestään oltiin kiinnostuneita ja heitä haluttiin kuulla. Yleisesti ottaen palaute lomakkeesta on ollut hyvä. Emme esitä työssämme kaikkea saamaamme palautetta muutoin kuin mainitsemme muutaman käännösratkaisuesimerkeissä. Palautteen mukaan lomake ei ollut vaikea, kieli on selkeää ja tuttua. Kuitenkin kuten arvelimme, lomake oli vastaajien mielestä pitkän tuntuinen. Tämä tunne kuitenkin katosi siinä vaiheessa, kun henkilölle kerrottiin, mihin kaikkea tietoa tarvitaan.

Analysoimme saamaamme palautetta ja kävimme niitä läpi työelämäohjaajan kanssa palaverin yhteydessä. Työelämäohjaajamme oli iloinen siitä, miten osallisia asiakkaat olivat. Tämän kaiken saamamme **palautteen perusteella muokkasimme** vielä kerran alkukartoituslomakettamme ja päivitimme myös suomenkielisen version. Tämän jälkeen palautimme lomakkeen järjestölle

käyttöön. Vaikka prosessimme erosi tavallisesta käänösprosessista, toimeksiantajamme oli tyytyväinen lopputulokseen. Tämä olikin tarkoituksemme - saada mahdollisimman hyvä alkukartoituslomake. Alkukartoituslomakkeen avulla järjestö pystyy auttamaan ihmisiä pääsemään nopeammin tarvitsemiensa palveluiden pariin ja tällä tavoin toivomme vaikuttavamme venäjänkielisten asunnottomuuteen Suomessa.

4.2 Alkukartoituslomakkeen muokkaaminen ja viimeistely

Haluamme seuraavaksi keskittyä alkukartoituslomakkeen **muokkaamiseen ja viimeistelyyn**, sillä se oli suurin tekemämme vaihe. **Käännöksen muotoilun** vaiheessa vertasimme termejä, joita käytimme itsenäisesti tehdyissä käännöksissä. Kirjoitimme ylös vakiintuneet termit, joita käytetään Suomessa ja Venäjällä. Saimme paljon tärkeää palautetta Vailla vakinaista asuntoa ry:n asiakkailta, jotka täyttivät lomaketta kolmen kuukauden aikana ja myös meidän toiselta yhteistyötaholta Nochlezhkasta.

Ensin kerromme venäjänkieliseltä yhteistyötahon edustajalta saaduista muokausehdotuksista. Alkuperäisessä suomenkielisessä versiossa oli kysymys asiakkaan iästä. Venäjänkielinen yhteistyötahomme edustaja ehdotti iän sijaan laittamaan syntymäpäivän. Hän selitti tämän niin, että jos myöhemmin palataan alkukartoituslomakkeen tietoihin, ikä on todennäköisesti silloin jo eri, kuin lomakkeen täytön kohdalla. Kysymykset 13, 14 ja 15 (13. Miten arvioit oman työkykysi? 14. Koetko voivasi työskennellä Suomessa? 15. Minkälaista työtä pysyt tekemään?) koskevat työkykyä ja työntekoa Suomessa. Nochlezhkan työntekijä ehdotti lisätä vielä yhden tarkentavan kysymyksen samasta aiheesta, mikä saisi asiakkaan itse refleктоimaan ja auttaisi työntekijöitä opastamaan häntä paremmin. (16. Minkälaisia hankaluuksia sinulla on työnhaun suhteen?). Hänen mielestään tämän kysymyksen avulla pystyy muodostamaan paremman kuvan asiakkaasta. (Nochlezhkan työntekijä, henkilökohtainen tiedonanto, 9.9.2022.)

Alkuperäisessä versiossa kysytään, käyttääkö asiakas muiden järjestöjen palveluita. (26. Käytätkö muiden järjestöjen palveluita. Mitä palveluita käytät? -

26. Контактируете ли вы с социальными работниками или другими муниципальными службами?) Yhteistyötahomme työntekijä kommentoi kysymystä, koska hänen mielestään ei ole selvä, mistä ”muista” järjestöistä on kyse. Ehdotuksenaan oli lisätä tarkennusta, onko kyseessä voittoa tavoittelemattomien järjestöjen tarjoamista vai kunnan palveluista. Otimme tämän kommentin huomioon, koska lisäys ei vääristä kysymyksen sisältöä, vaan päinvastoin, se auttaa asiakasta kohdistamaan ajatuksensa oikeaan suuntaan. (35. Käytätkö muiden vapaaehtoisjärjestöjen tai kunnan palveluita? Mitä palveluita? - 35. Пользуетесь ли Вы услугами других благотворительных или муниципальных организаций? Какими услугами Вы пользуетесь?) (Nochlezhkan työntekijä, henkilökohtainen tiedonanto, 9.9.2022.)

Omat muokkausehdotuksemme oli vaihtaa kysymysten paikkaa aiheiden mukaan ja loogisessa järjestyksessä. Alkuun siirsimme kaikki peruskysymykset, jotka koskevat asiakkaan kielitaitoa sekä koulutus- ja työtaustaa. Otimme huomioon pehmeän siirtymisen aiheesta toiseen. Esimerkiksi koulutuksen jälkeen tulee kysymys työhistoriasta ennen Suomeen tuloa, seuraavaksi työhistoriasta Suomessa, sitten nykyhetkestä. Tämän jälkeen tulevat tarkentavat kysymykset työsopimuksesta. (Borg, 2017.) Vastaajan on helppoa edetä kysymyksissä, koska edellinen kysymys liittyy seuraavaan pysymällä kuitenkin aiheessa, ja näin ajatus kulkee johdonmukaisesti auttamalla selvittämään asiakkaan tilannetta. Jos asiakas ei ole nykyhetkellä töissä, hän voi helposti hypätä seuraavan kysymyksen yli ja vastata esimerkiksi päteväytymisestä ja TE-toimistoon ilmoittautumisesta. Tämän jälkeen siirrytään taustakysymyksistä vähän enemmän henkilökohtaisiin asioihin, joita vain asiakas itse pystyy arvioimaan (13.Miten arvioit oman työnkykysi? 14.Koetko voivasi työskennellä Suomessa?). Tässä vaiheessa sellaiset mielipidekysymykset voivat hieman helpottaa asiakkaan jaksamista jatkaa vastaamista. Seuraavaksi taas keräämme tietoa: tulot, pankkitili, oleskelulupa, kotikunta. Koska kysymykset on jaettu aiheittain, olemme antaneet kysymysryhmälle sen aiheenkohtaisen nimen, esimerkiksi Työ (Работа), Terveys (Здоровье).

Alkukartoituslomakkeessamme on käytetty sekä avoimia kysymyksiä että strukturoituja kysymyksiä. Strukturoitujen kysymysten vaihtoehtoisilla

vastauksilla on monta etua. Ensinnäkin ne lyhentävät vastaamisen aikaa. Tämä on olennaista meidän alkukartoituslomakkeemme kohdalla, koska kysymyksiä on paljon, ja vastaamiseen menee paljon aikaa. Toinen etu on se, että vastaajan on helpompi vastata, kun vastaus on jo kirjoitettu, riittää vain sen sopivan vastauksen merkitseminen. Olemme erottaneet toisistaan kaikki vastausvaihtoehdot selvästi. Alkuperäisessä lomakkeessa jotkut kysymykset oli yhdistetty yhden numeron alle (esimerkiksi kysymys 24, ks. liite 1). Lomakkeen tekemisen ohjeena on kysyä yksi asia kerrallaan, joten päätimme eritellä esimerkiksi kysymykset 30, 31, 32 (ks. liite 4). (Borg, 2017.)

Saimme vastaajilta palautteen vastausvaihtoehdoista kysymyksessä 32. Poikkesimme tässä tapauksessa ohjeesta kysyä yksi asia kerrallaan. (Jos järjestää/järjesti, oletko rekisteröitynyt tähän osoitteeseen? Onko asuminen ilmaista vai maksullista? - 32. Если предоставляет/предоставлял, зарегистрированы ли Вы по этому адресу? Проживание бесплатное или платное?) Päätimme jättää molemmat kysymykset ja tarjota vastausvaihtoehdot molempiin. Virheenä oli asettaa vastaukset allekkain. Vastaajan piti pysähtyä miettimään, miten hän tähän vastaa. Hän kuitenkin ehdotti, että vastausvaihtoehdot erotellaan kahteen sarakkeeseen: yhteen tulee vastausvaihtoehdot ensimmäiseen kysymykseen, ja toiseen sarakkeeseen toiset vastausvaihtoehdot. Otimme kommentit huomioon ja muokkasimme sen kohdan (ks. kysymys 32, Liite 4).

5 KÄÄNNÖSRATKAISUT

Tavoitteiden osalta käännoistyö vaikutti toimivan paremmin kohdetekstikeskeisten käännösteorioiden pohjalta, joten ratkaisuja pohtiessamme etenimme skoposteorian pohjalta ja käytimme käännösratkaisuissa lähinnä kotouttavaa ja pragmaattisten adaptaatioiden strategiaa. Joidenkin termien kohdalla käytimme vieraannuttavaa strategiaa varmistaaksemme paremman ymmärrettävyyden. Alkukartoituslomakkeen tekstin luonne vaatii kuitenkin lähdetekstin sisällön ja muodon tarkkaa välittämistä kohdekieleen, minkä takia kääntämiseen tarvitaan lingvististä lähestymistapaa. Esitämme alempana muutamia käännösratkaisuja esimerkkeinä käytetyistä strategioista ja teorioista. Tarkistimme ja hioimme kaikki sanavalinnat ja lauseiden rakenteet ennen alkukartoituslomakkeen käyttöön luovuttamista. Jokaisen lauseen ja sanan kohdalla olemme miettineet erilaisia vaihtoehtoja ja palasimme pohtimaan niitä monta kertaa myöhemmin. Käännösratkaisuja esiteltäessä tuomme esille vain lopulliset ratkaisut sekä perustelut ja pohdinnat, jotka on saatu yhteisen käännöstyön yhteydessä.

Venäjän kielessä käytetään teittelyä kohteliaisuutta ilmaisevana muotona, minkä vuoksi muutimme lähdetekstin suomen yksikön toisen persoonan pronominin *sinä* käännöksessä monikon toisen persoonan pronominiksi *te* isolla kirjaimella (*Вы*). Käännoistyön alkuvaiheessa käänsimme kaikki vakiintuneet vastineet (kuten Kansalaisuus – *Гражданство*). Muista sanoista ja lauseista teimme aluksi sanasanaisen käännöksen. Seuraavassa vaiheessa kaikista sellaisista sanoista, joille ei ole löytynyt vakiintunutta vastinetta, etsimme tietoa suomen kielellä saadaksemme selville termin alla olevaa käsitteen määritelmän ja tarkoitteen. Tämän jälkeen etsimme tietoa samasta käsitteestä venäjän kielellä, minkä kautta löytyi kontekstiin sopiva venäjänkielinen vastine.

Alkukartoituslomakkeessa mainitaan Suomessa toimivat tahot ja virastot. Niiden käännöstä päätimme lähestyä sekä lingvististä teoriaa soveltaen että kotouttavaa strategiaa käyttäen. Käänsimme ensin viraston nimen venäjäksi ja suluissa merkitsimme viraston nimen suomeksi. Mainitut tahot ovat Kela, Dvv,

Maahanmuuttovirasto ja TE-toimisto. TE-toimiston nimelle on olemassa vakiintunut vastine venäjäksi – *'Служба занятости и экономического развития'*, mutta monelle on tutumpi sana *'биржа труда'*. Jotkut asiakkaat saattoivat tuntea viraston sen suomenkielisellä nimellä. Päätimme lisätä suluissa toisen käännösvaihtoehdon *'биржа труда'* sekä *'TE-toimisto'* toteuttaaksemme käännöksen skopoksen ja helpottaaksemme ymmärrettävyyttä. Kela-lyhenteen kanssa meidän piti muuttaa strategiaa ja ensin mainita Kelan sen suomenkielisellä nimellä vieraannuttavaa strategiaa käyttäen, mutta todellisuudessa tämä ratkaisu vain helpottaa ymmärrettävyyttä. Kelan voi kääntää venäjäksi kuin *'Ведомство по страховому обеспечению Финляндии'*, mutta sitä ei käytetä Suomessa ollenkaan, vaan aina puhutaan Kelasta. Käännösratkaisuna oli jättää sanan Kela sellaisenaan ja lisätä suluissa käännöksen varmistaksemme tekstin ymmärrettävyyden myös niiden kohdalla, jotka eivät ole vielä kuulleet kyseisestä virastosta.

Maahanmuuttovirastoon arkisessa kielenkäytössä viitataan nimellä Migri. Nimitys tulee todennäköisesti viraston omista nettisivujen osoitteesta (www.migri.fi). Päätimme käyttää pragmaattista adaptaatiota ja kääntää viraston nimen venäjäksi sekä lisätä suluissa suomenkielisen alkuperäisen nimen sekä yleisesti käytetyn nimityksen *Migri*. Dvv eli Digi- ja väestötietovirasto on varsin uusi nimitys, aiemmin se tunnettiin maistraattina. Monelle se on edelleen ainoa tunnettu nimitys, josta tunnistaa viraston. Keskustelimme toimeksiantajan kanssa siitä, miten hänen mielestään olisi paras vaihtoehto. Päätimme lähestyä käännöstä vieraannuttavaa strategiaa käyttäen, koska on tärkeää käyttää viraston ajankohtaista nimitystä. Mutta koska moni ei ole vielä siirtynyt uuteen nimeen, päätimme suomenkielisen viraston nimen jälkeen mainita, että ennen se oli maistraatti - *Агентство по оказанию цифровых услуг и учёта населения (Dvv, ранее Магистрат)*. Pohdintamme yhteydessä toimeksiantajamme esitti ajatuksen, että jonkun ajan päästä ei olisi enää tarvetta tuoda esille selvennystä Dvv-nimitykselle. Muutaman vuoden päästä suurin osa väestöstä tottuu uuteen nimeen, ja maistraatti-käsite häviää arkikielestä.

Esimerkki 1:**Syntymäpäivä**

Käännös: Дата рождения (Liite 3, kysymys 2)

Alkuperäisessä tekstissä oli käytetty sana *ikä*. Ensimmäisessä käännösversiossa sana oli käännetty vakiintunutta vastinetta käyttäen (*возраст*). Venäläinen yhteistahomme on kommentoinut tätä kohtaa ja kiinnitti meidän huomiotamme siihen, että tiedon saajan voisi olla kätevämpää tietää syntymäpäivä kuin sen hetkinen ikä. Päivämäärästä pystyy aina päättelemään ihmisen iän, mikä helpottaa tietojen käsittelyä. Ratkaisuna oli käyttää sanaa *syntymäpäivä*, ja se oli korvattu alkukartoituslomakkeeseen suoraan venäjäksi, eli *Дата рождения*. Muutos ei vaikuttanut tekstin ymmärrettävyyteen eikä sisältöön millään tavalla. Tavoitteena on toimiva ja helppokäyttöinen lomake.

Esimerkki 2:**Nimi**

Käännös: Имя и фамилия (можно только имя) (Liite 3, kysymys 1)

Suomen kielellä täytettävissä lomakkeissa usein lukee vain *Nimi*, mistä suomalainen ymmärtää, että kysytään koko nimi, eli etu- ja sukunimi. Joskus tosiaan niitä kysytään erikseen ja vastaukset täytetään eri kenttiin, kun halutaan esimerkiksi tietää myös kaikki etunimet. Suoraan käännettynä (*имя*) venäjänkielinen henkilö ymmärtäisi niin, että pitää laittaa vain etunimi. Siinä tapauksessa käännöksen tavoite ei tulisi saavutetuksi. Tämän vuoksi ensimmäisessä käännösversiossa oli päätetty sanan *Nimi* kohdalla käyttää vakiintunutta vastinetta sekä pragmaattisen adaptaation lisäystä-*фамилия*(sukunimi). Tähän liittyi tietynlainen hankaluus, kun venäjänkielinen yhteistyötahon palautteen antaja koki tämän käännösratkaisun vieraannuttavalta.

Venäjällä on tapana kaikissa lomakkeissa käyttää muotoa *Ф.И.О* (F.I.O) – sanojen *фамилия, имя, отчество* alkukirjaimet (sukunimi, nimi, isännimi). Venäjällä lapselle merkitään isännimi heti syntyessään ja se merkitään myös kaikkiin asiakirjoihin. Venäjän alueella tämä muoto varmasti toimisi oikein hyvin samantyyppisessä alkukartoituslomakkeessa. Ensimmäisen käännösversion kohdalla päätimme ottaa kulttuurieron huomioon ja soveltaa kotouttavaa strategiaa. Kokeilujakson jälkeen on kuitenkin tullut vastaajilta palautetta tähän

kohtaan liittyen. Vastaajat ihmettelivät sitä, että kysytään isännimi, vaikka ollaan Suomessa, missä ei ole tapana käyttää sitä. Tästä asiasta keskustelimme Vailla vakinaista asuntoa ry:n yhteyshenkilön kanssa, ja muun muassa heidän toiveestaan oli päätetty palauttaa ensimmäinen versio, eli *Имя и фамилия*. Toimeksiantajamme on tämän lisäksi toivonut tehdä lisäyksen suluissa *saa laittaa vain nimi*, koska asiakkaat saattavat kokea sukunimensä ilmoittamisen liian viralliseksi näin arkaluontoisessa tilanteessa. Tämän lisäyksen käänsimme pragmaattisen adaptaation poistoa käyttäen - **МОЖНО ТОЛЬКО ИМЯ** (saa vain nimi). Poistimme verbin *лаittaa* (указать). Jos kääntää jokaisen sanan, tämä voisi näyttää tältä - **МОЖНО УКАЗАТЬ ТОЛЬКО ИМЯ** (saa mainita vain nimi), mikä on sinänsä hyvä ja oikea. Verbin *лаittaa* päätimme kuitenkin poistaa, koska muuten käännös on liian pitkä verrattuna lähtötekstiin. Toimeksiantaja on toivonut mahdollisimman yksinkertaisia, mutta toimivia ilmaisuja. Ilmaisun sisältö ja viesti ei muutu, kun siitä on poistettu verbi.

Esimerkki 3

Synnyinmaa

Käännös: Страна рождения (Liite 3, kysymys 3)

Tässä esimerkissä käytimme pragmaattista adaptaatiota kielten konventioerojen vuoksi. Sana 'synnyinmaa' on yhdyssana, venäjässä on mahdotonta sanoa samalla tavalla. Sanat oli eroteltu ja vaihdettu paikkaa, koska muuten käännös kuulostaisi *'родился страна'* (synnyin maa). Venäjän kielessä käytetään aina yhtä samaa tapaa kysyä lomakkeessa synnyinmaasta – 'Страна рождения'.

Esimerkki 4

0-tuntisopimus

Käännös: Нулевой контракт (вызов на работу при необходимости, от 0 до 40 часов в неделю) (Liite 3, kysymys 10)

Tässä esimerkissä lähestyimme käännöstä säännönmukaisten vastineiden teoriaa soveltaen ja käytimme tilannekohtaista vastinetta, eli *Нулевой контракт*, koska Venäjällä ei ole olemassa työsopimusta, jolla olisi samanlaiset työehdot, kuin Suomessa 0-tuntisopimuksessa. 0-tuntisopimus-termi kuuluu vaihtelevan työajan käsitteeseen. Vaihtelevan työajan sopimuksessa työtuntimääräksi voi sopia esimerkiksi 0–40 tuntia viikossa tai 10–30 tuntia

viikossa. Kun työn minimimääräksi on sovittu nolla tuntia viikon tai pidemmän jakson aikana, silloin kyse on nollatuntisopimuksesta. (Työsuojelu, i.a.) Nochlezhkan työntekijä antoi palautetta siitä, että tämä termi on heille tuntematon eikä Venäjällä ole sellaista ilmiötä. Termi tarvitsi selvennystä, joten käytimme pragmaattista adaptaatiota ja lisäsimme sulkuihin 0-tuntisopimus-termin alla olevan käsitteen määritelmän - *вызов на работу при необходимости, от 0 до 40 часов в неделю*. Käännätessämme termin takaisin suomeksi, otimme sen lisäyksen pois, koska suomenkielinen versio on tarkoitettu vain Vailla vakinaista asuntoa ry:n työntekijöille.

Esimerkki 5

Kotikunta

Käännös: Муниципальная прописка (Liite 3, kysymys 22)

Suomalainen kotikunta- merkintä oikeuttaa asukkaita käyttämään kotikunnan tarjoamia palveluja (terveydenhuolto, varhaiskasvatus, koulutus) sekä samaan rahallisia etuuksia tai tukia. Kotikunnaksi merkitään yleensä se kunta, jossa asutaan. (Digi- ja väestötietovirasto, i.a.) Henkilön tulee asua Suomessa pysyvästi saadakseen kotikunta- merkinnän (Infofinland, i.a.). Venäjällä voi rekisteröityä asukkaaksi samoin edellytyksin, ja venäjän kielessä tästä käsitteestä käytetään termiä *постоянная регистрация* tai *прописка* (Госуслуги, i.a.). Kotikunta on yhdyssana, joka määrittää käsitteen tarkoitteen: koti – *дом* ja kunta - *город, муниципалитет*. Kielten konventioiden erojen takia sanaa voi kääntää tilannekohtaisella vastineella. Sanaa kunta käännetään kuin *муниципалитет*. Koti- sanaa ei voi käyttää, koska venäjäksi se kuulostaisi *'домашний муниципалитет'*, mikä ei anna mitään kuvaa siitä, mistä on kyse. Suomennettuna se on 'kodikas kunta' tai 'kotona käytettävä kunta'. *Прописка* on hyvin tuttu termi kaikille, ja esimerkiksi Venäjällä asuvat tai sieltä muuttaneet henkilöt heti ymmärtävät sanan tarkoitteen. Päätimme käyttää sitä helpottaakseen tekstin ymmärrettävyyttä. Sanat *муниципалитет* ja *прописка* vaihtaa paikkaa keskenään venäjän kielen kieliopillisten sääntöjen noudattamisen vuoksi - *Муниципальная прописка*.

Esimerkki 6

Alkukartoituslomake

Käännös: Анкета

Lähtötekstin alkukartoituslomake- sana muodostuu kolmesta sanasta: alku, kartoitus, lomake. Alkukartoituksella tarkoitetaan sellaista toimenpidettä, jonka avulla saadaan kerättyä henkilön taustatiedot, kuten esimerkiksi ikä, koulutus, työhistoria (Kotoutuminen, i.a.). Lomake on työkalu, jolla voi kerätä erilaista informaatiota (Suomisanakirja, i.a.-a.). Lomake- sanalle venäjäksi löytyy muutama käännösvaihtoehto, joiden valinta perustuu asiayhteyteen: *бланк, анкета, форма, анкетный лист, бланк анкеты*. Kaikki muut vaihtoehdot paitsi *анкета* muodostavat mielikuvaa konkreettisesta fyysisestä kyselystä, eli tarkoittaa siihen paperiin. Näitä nimityksiä käytetään usein viranomaisten kanssa asiainnissa, joten voi asiakkaat voivat kokea, että heitä kuulustellaan. *Анкета* voi tarkoittaa sekä kysymyslistaa että laajempaa määritelmää eli tietojen tai mielipiteiden keräystä kyselylomakkeen avulla (Академик, i.a.). *Анкета* on neutraalisempi vaihtoehto, joten saavuttaakseen skoposta valitaan sen tilannekohtaisena vastineena.

Keskustelimme toimeksiantajamme kanssa alkukartoituslomakkeen käännöksestä. Käänsimme *Alkukartoitus-* osan tilannekohtaisella vastineella ottaen huomioon venäjän kielen konventiot: *первичная* (suomennettuna *ensisijainen*). Päätimme yhdessä toimeksiantajan kanssa, että lomakkeen otsikossa riittää pelkkä sana *Анкета*, joka antaa vastaajalle riittävästi tietoa siitä, että kyseessä on taustatietojen keräys lomakkeen muodossa. Pragmaattisen adaptaation poiston avulla otimme *Alkukartoitus-* osan pois.

Esimerkki 7

Työhistoria ennen Suomeen tuloa

Käännös: Опыт работы до приезда в Финляндию (Liite 3, kysymys 7)

Tässä esimerkissä oli tehty kaksi muutosta kääntämisen aikana kotouttavaa strategiaa käyttäen. Alkuperäisessä versiossa kysymys oli Työhistoria kotimaassa (Liite 1, kysymys 5). Pohtiessamme tätä kohtaa, ajattelimme, että kannattaa laajentaa aluetta, jolta henkilöllä on voinut kertyä työkokemusta.

Kohderyhmämme asiakkaat eivät välttämättä kaikki tulleet suoraan kotimaastaan, vaan jotkut saattoivat asua joissakin muissakin maissa ennen Suomeen tuloa. Toimeksiantajamme hyväksyi muutosehdotuksen.

Työhistoria- sana sanansanisesti käännettynä on рабочая история tai история работы. Molemmat vaihtoehdot eivät täytä venäjän kielen konventiota eivätkä kuulosta idiomaattisilta. Venäjässä tässä tapauksessa käytetään vakiintunutta termiä опыт работы (työkokemus).

Esimerkki 8

Hätämajoituksessa Inarintiellä

Käännös: В приюте по адресу Inarintie (Liite 3, kysymys 30)

Hätämajoitus- sana suoraan käännettynä venäjäksi on временное жилье на случай чрезвычайной ситуации tai временный кров. Tämä käännös hyvin määrittelee kyseistä käsitettä, eli väliaikainen asuminen hätätilanteessa tai väliaikainen majoitus. Halusimme kuitenkin käyttää tämän sanan kohdalla toisen termin, jolla olisi sama tarkoite (tetraedrimalli), mutta joka olisi tunnettu ja tuttu kaikille. Käännösprosessin alkuvaiheessa esitimme kysymyksen tästä sanasta Nochlezhkan yhteyshenkilölle. Kuvailimme hänelle käsitteen määritelmän, eli millaiset ominaisuudet tämäntyyppisellä paikalla on. Hän ehdotti vaihtoehdon, joka on yksinkertainen, tuttu ja laajasti käytössä oleva – приют. Suomennettuna sana tarkoittaa turvapaikkaa, turvakotia. Ozhegovin sanakirjan mukaan приют on paikka, johon voi paeta tai jossa voi pelastua. Efremovan sanakirjan mukaan se on hyväntekeväisyyslaitos yksinäisille ja vähävaraisille (lapset, vanhukset jne.). (Ефремова ум., i.a.) Käytimme pragmaattisen strategian korvaus- menetelmää ja käänsimme sanan venäjänkielisen yhteistyötahon ehdotuksenmukaisesti. Tähän tapaukseen soveltuu myös kotouttava strategia, sillä sana приют tässä asiayhteydessä kuulostaa idiomaattiselta venäjän kielellä.

6 POHDINTA

Asunnottomuus on itsessään hankala aihe. Asunnottomuutta kokevia ihmisiä on laaja kirjo, jokainen on yksilö ja jokaisella henkilöllä on oma tarinansa. On tärkeää nostaa esille yhteiskunnallisia ongelmia, joihin on pyritty vaikuttamaan jo monia vuosia. Olemme opinnäytetyössämme nostaneet aihetta näkyville ja ottaneet siitä tarkasti selvää. Olemme saaneet laajemman käsityksen ongelmasta näkymän ongelmaan ja toivomme, että opinnäytetyömme avulla pystymme vaikuttamaan asunnottomuuden vähentämiseen.

Opinnäytetyö on ollut monivaiheinen ja haastava. Monivaiheisuus näkyy käänösprosessin aikana, koska se toteutui monessa eri osassa. Ensimmäiseksi tapahtui alkukartoituslomakkeen analyysi, itsenäinen kääntäminen, käänösten yhdistäminen ja palautteen perusteella monivaiheinen muokkaaminen. Yhteinen tavoite ja ajatus siitä, että meidän opinnäytetyöllämme me pystymme vaikuttamaan monen ihmisen elämään, sai meidät motivoitumaan. Helposti lähestyvä ja innostava työelämäohjaaja ohjasi meitä tarpeen mukaan ja pidimme monta yhteistä palaveria, joissa näytimme alkukartoituslomakkeen eri vaiheita ja vaihdoimme kuulumisia. Pidimme toisiamme ajan tasalla kaikesta, mitä tapahtuu.

Työelämäohjaajallamme ei ole ennestään ollut alkukartoituslomaketta venäjän kielellä. Yhdistyksen työntekijät kokosivat meille kysymykset suomeksi, jotka me sitten käänsimme venäjäksi. Kuten aikaisemmin on mainittu, olemme muokanneet ensimmäistä versiota lomakkeestamme monta kertaa. Kaikki saatu palaute on tärkeää, sillä se tuo lisää näkökulmia lomakkeen toimivuuteen ja ymmärrettävyyteen. Palautetta alkukartoituslomakkeesta on tullut myös meidän toiselta yhteistyökumppanilta Nochlezhkasta yhteyshenkilö työskentelee saman aiheen piirissä, joten hän osaa kohdekieltämme.

Toisessa tärkeässä roolissa palautteen annossa ovat olleet asiakkaat. He tietävät, minkälaista lomaketta on helppo ymmärtää ja täyttää. Tällä tavoin saimme alkukartoituslomakkeesta asiakaslähtöisemmän, sillä asiakkaat ovat meidän kohderyhmämme. Alkukartoituslomakkeen käänöksellä emme vaikuta

vain yksittäisten ihmisten elämään vaan myös yhteiskunnan tasolla. Alkukartoituslomake auttaa venäjänkielisiä henkilöitä pääsemään tarvitsemiensa palveluiden piiriin, millä on suurempi vaikutus tulevaisuuteen. Näin ollen alkukartoituslomakkeella pyritään vähentämään ja poistamaan asunnottomuutta pitkällä tähtäimellä.

Olemme iloisia siitä, että työelämäohjaajamme otti kehitysideoitamme vastaan avoimin mielin ja kannusti myös meitä ottamaan kehittämisenäkökulman alkukartoituslomakkeen suhteen. Ehdotimme muutamia lisäkysymyksiä lomaketta varten ja perustelimme niitä työelämäohjaajallemme. Meille oli tärkeää, että pystymme vaikuttamaan monen ihmisen elämään kääntämällä alkukartoituslomakkeen kielelle, jota he ymmärtävät. Teimme työtä tärkeän asian puolesta ja sillä on jatkossa suuri merkitys ja vaikutus. Käännösstrategioiden ja teorioiden pohjalta käännetty alkukartoituslomake vastasi omia tavoitteitamme ja myös työelämäohjaajan asettamia tavoitteita. Nämä tavoitteet, joita olivat ymmärrettävyys, selkeys ja helposti ymmärrettävä lomake.

Tässä opinnäytetyössä olemme noudattaneet Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettisiä suosituksia. Avaamme seuraavaksi eettisiä suosituksia esimerkeillä. (Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset, i.a.) Toimeksiantajan ohjaajalla on riittävä pätevyys ja tietoperusta aiheesta. Työparina me olemme perehtyneet yhdistyksen toimintaan verkkosivujen kautta. Tämän lisäksi oli järjestetty videopuhelu Pietarissa olevan hyväntekeväisyysjärjestön Nochlezhka työntekijän kanssa, jonka yhdistys tekee tiiviisti yhteistyötä meidän työelämäohjaajan yhdistyksen Vailla vakinaista asuntoa ry:n kanssa. Videotapaamisella meille esiteltiin yöpymiskeskuksen tilat, kerrottiin sen toiminnasta ja meidän kysymyksiimme vastattiin. Saimme luotettavia lähteitä Nochlezhkan yhteyshenkilöltä, sillä hänellä on tieto lähteistä ja siitä, miten asiat toimivat Venäjällä.

Esteellisyyden olemme tarkistaneet heti työprosessin alussa, kummallakaan meistä ei ole aikaisempaa minkään tyyppistä kokemusta Vailla vakinaista asuntoa ry:n yhdistyksen eikä sen työntekijöiden kanssa. Meillä ei myöskään ole

mitään negatiivista suhtautumista yhdistyksen toimintaan eikä ole henkilökohtaista hyödynsaamisen kiinnostusta.

Alkukartoituslomakkeen täyttämisen yhteydessä työelämänohjaajamme korosti, että palautteen antaminen käännöksestä on täysin anonyymiä. Tärkeä osa alkukartoituslomakkeen kääntämistä oli se, että käännsimme myös lomakkeen alkuun ja loppuun tietosuojatiedot, eli tiedon siitä, että vastauksia ei käytetä missään muussa yhteydessä kuin vain henkilön auttamiseen ja vastauksista ei myöskään synny rekisteriä. Koska emme olleet suorassa yhteydessä asiakkaisiin, meidän ei tarvinnut tehdä erillistä tutkimuslupaa.

Tekemämme opinnäytetyö hyödyntää tulkkausalaa, sillä käännöksestämme löytyy vastineita sellaisille sanoille, joita käytetään vastaavissa tahoissa ja tilanteissa kuin meidän yhteistyötahomme. Vastineet oli mietitty kohderyhmää ja käyttöympäristöä huomioon ottaen, joten työmme produkti voi hyödyntää tulkkeja tulkkaustilanteissa.

Jatkotutkimus mahdollisuuksia ajatellen, alkukartoituslomaketta olisi mahdollista kääntää myös muille kielille. Työelämäohjaaja on ilmaissut kiinnostuksensa, että alkukartoituslomake tulisi käännettyksi mahdollisimman monelle kielelle. Samalla voisi selvittää, minkälainen asunnottomuuden tilanne on toisessa maassa ja onko asunnottomuuden tilanne Suomessa muuttunut.

Olemme tyytyväisiä lopputulokseen ja produktiin, joka syntyi opinnäytetyön puitteissa. Opinnäytetyön tekeminen oli ainutlaatuinen kokemus olla tekemässä opinnäytetyötä tärkeän aiheen parissa. Olemme kiitollisia Vailla vakinaista asuntoa ry:lle siitä, että saimme olla kehittämässä ja tekemässä alkukartoituslomaketta, josta hyötyvät monet ihmiset. Olemme myös kiitollisia vapaaehtoisjärjestölle Nochlezhkalle. Saimme heiltä tärkeää palautetta, joka auttoi meitä alkukartoituslomakkeen tekemisessä eteenpäin. Toivomme, että tästä on apua myös tulkeille, jotka kohtaavat saman aiheen.

LÄHTEET

- Aitonurmi, E-M. & Ceder, S. (2003). *Kohtaavatko kääntämisen teoria ja käytäntö? Katsaus venäläisiin lingvistisiin käännösteorioihin* [Pro gradu –tutkielma, Tampereen yliopisto]. <https://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-12158>
- Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Saatavilla: 13.12.2022. Arene ry. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382>
- Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus. (10.2.2023). *Diagrammi asunnottomista vuosina 2000-2022*. Saatavilla: 23.2.2023 [https://www.ara.fi/fi-FI/Tietopankki/Tilastot_ja_selvitykset/Asunnottomuus/Asunnottomat_2022\(64974\)](https://www.ara.fi/fi-FI/Tietopankki/Tilastot_ja_selvitykset/Asunnottomuus/Asunnottomat_2022(64974))
- Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus. (2022). *Asunnottomat 2021*. (s. 5). [Selvitys 2/2022] Saatavilla: 4.1.2023 <https://www.ara.fi/download/noname/%7B7E6FD4AE-A5D4-4849-91CA-B93E67EAC52E%7D/173370>
- Asunto ensin. (i.a.). *Asunto ensin -malli*. Saatavilla: 11.1.2023 <https://asuntoensin.fi/tietoa/asunto-ensin/>
- Borg, S. (2017). *Mitä IHMEttä on...kyselylomakkeen laatimisen 10 kultaista sääntöä?* TaY / JKK, Metodifestivaali 2017, Jyväskylä 31.5.2017. https://www.jyu.fi/edupsy/fi/tutkimus/ihme/metodifestivaali-2017/ohjelma/mita-ihmetta-on_borg.pdf
- Digi- ja väestötietovirasto. (i.a.). *Kotikunta*. Saatavilla 17.3.2023 <https://dvv.fi/kotikunta>
- Erkkilä, E., & Stenius-Ayoade, A. (toim.). (2009). *Asunnottomat vastaanottoyksikössä. Asunnottomien vastaanottoyksiköiden asiakkaiden sosiaalinen tilanne ja terveydentila pääkaupunkiseudulla*. (s. 20–32). SOCCA. Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus.

- Feantsa. (i.a.) ETHOS-luokittelu. Saatavilla: 4.3.2023
https://www.feantsa.org/download/fi_2012_ethosleaflet_v0350556302500884834.pdf
- Huvinen, K., Juvonen, L., Sovijärvi, I., Karppinen, P., & Vaaramo, A-M. (1/2002). *Asunnottomat asiakkaat terveydenhuollon sosiaalityön haasteena.* (s. 51). [Sosiaalinen raportointi asunnottomuudesta Peijaksen sairaalassa ja alueen psykiatrian poliklinikoilla vuonna 2000]
- Hytönen, N. (2006). *Käden käänteessä.* Diakonia-ammattikorkeakoulu. Oy Finn Lectura Ab.
- Ihamäki, K. (2022). *Arjen huojuvat tukipilarit. Sosiaaliset ja yhteiskunnalliset olosuhteet Venäjällä.* (s. 38–120). Basam books.
- Infofinland. (i.a.). *Kotikunta Suomessa.* Saatavilla 17.03.2023.
<https://www.infofinland.fi/fi/moving-to-finland/registering-as-a-resident/municipality-of-residence-in-finland>
- Johansson, J. (2013). Moraalisen järjestyksen ylläpito asumispalvelun häiriötilanteissa. Teoksessa S. Hyväri & S. Kainulainen (toim.), *Paikka asua ja elää? Näkökulmia asunnottomuuteen ja asumispalveluihin.* (s. 157–158). (A Tutkimuksia 39). Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Jänis, M. (2010). *Venäjältä suomeksi ja suomesta venäjäksi.* Aleksanteri Series 4/2010. WS Bookwell Oy.
- Kaakinen, J. (2013). Asunto ensin ja sitten. Teoksessa S. Hyväri & S. Kainulainen (toim.), *Paikka asua ja elää? Näkökulmia asunnottomuuteen ja asumispalveluihin.* (A Tutkimuksia 39). Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Kaakinen, J. (3.10.2012). *Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelma 2008-2011.* Ympäristöhallinto. [Loppuraportti]. (s. 3). Saatavilla: 23.2.2023.
https://asuntoensin.fi/assets/files/2016/08/PAAVO_I_loppuraportti_J_Kaakinen_2012.pdf
- Kainulainen, S., & Saari, J., & Häkkinen, J. (2013). Kadulta asuntoon - vaikutukset hyvinvoinnille. Teoksessa S. Hyväri & S. Kainulainen (toim.), *Paikka asua ja elää? Näkökulmia asunnottomuuteen ja*

- asumispalveluihin.* (s. 49–50). (A Tutkimuksia 39). Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Katisko, M. (2013). Maahanmuuttajien asunnottomuus metropolialueella. Teoksessa S. Hyväri & S. Kainulainen (toim.), *Paikka asua ja elää? Näkökulmia asunnottomuuteen ja asumispalveluihin.* (s. 112–113). (A Tutkimuksia 39). Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Korhonen, E. (2002). *Asunnottomuus Helsingissä.* Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Kotoutuminen. (i.a.). *Alkukartoitus.* Saatavilla 17.03.2023
<https://kotoutuminen.fi/alkukartoitus>
- Kumpulainen, M. (2015). Kääntäjä – viestinnän asiantuntija. Teoksessa S. Aaltonen, N. Siponkoski, & K. Abdallah (toim.), *Käännetyt Maailmat. Johdatus käännösviestintään.* (s. 23–39). Gaudeamus.
- L 731/1999. Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=suomen%20perustuslaki#L2P19>
- Lehtonen, L., & Seppälä, U. (2013). Kodittomuutta ja rakenteellista välinpitämättömyyttä - Lapsiperheiden epävarma asuminen Suomessa. Teoksessa S. Hyväri & S. Kainulainen (toim.), *Paikka asua ja elää? Näkökulmia asunnottomuuteen ja asumispalveluihin.* (s. 73–74). (A Tutkimuksia 39). Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Nochlezhka. (2021). *Annual report 2021.* [Vuoden 2021 raportti toiminnasta] (s. 6–49).
https://homeless.ru/upload/iblock/a18/nochlezhka_english.pdf
- Paulus, I. (1993). *Asunnottomuus sosiaalipoliittisena puutteena. Tutkimus asunnottomuuden ongelmasta ja sen valtiollisista ratkaisuyrityksistä vuosisadan vaihteesta nykypäivään.* (s. 33–108). (julkaisu 3.) Asuntohallitus tutkimus- ja suunnitteluosasto.
- Pietarin kaupungin hallinto. (31.1.2022). *Социальная помощь лицам без определенного места жительства.* Saatavilla: 14.2.2023.
<https://www.gov.spb.ru/gov/otrasl/trud/socialnye-voprosy/bomz/>
- Place, N., & Culhane, D., & Granfelt, R., & Knutagård, M. (2015). *The Finnish Homelessness Strategy.* Ministry of the environment.

- Saarimaa, M. (2008). Käännöstiede kieltenopetuksen kehittämisen välineenä. Teoksessa I. Helin & H. Yli-Jokipii (toim.), *Kohteena käännös. Uusia näkökulmia kääntämisen ja tulkkauksen tutkimiseen ja opiskelemiseen*. (s. 61–86). Yliopistopaino Kustannus [jakaja].
- Salmi, L. (2015) Kääntäjä – viestinnän asiantuntija. Teoksessa S. Aaltonen, N. Siponkoski, & K. Abdallah (toim.), *Käännetyt Maailmat. Johdatus käännösviestintään*. (s. 99–109). Gaudeamus.
- Sanastokeskus TSK ry. (i.a.). *Käsitä käsitteet, tartu termiin – Perehdytys sanastotyön perusteisiin*. [Pdf-tiedosto].
https://sanastokeskus.fi/tiedostot/kurssit/perehdytys_sanastotyohon.pdf?file=kurssit/perehdytys_sanastotyohon.pdf
- Sanastokeskus TSK. (2006). *Terminologinen sanasto*. Sanastokeskus TSK ry.
<https://sanastokeskus.fi/tiedostot/pdf/TerminologianSanasto.pdf>
- Sanastokeskus. (i.a.). *Sanastotyön ja ontologiatyön menetelmät*. Saatavilla 26.3.2023.
https://sanastokeskus.fi/tsk/fi/sanastoty%C3%B6n_ja_ontologiaty%C3%B6n_menetelm%C3%A4t-9.html
- Sunikka, S., Seppälä, U., & Granfelt, R. (toim.). (2007). *Asunnottomuuskirja. Näkökulmia asunnottomuuden palvelujen kehittämiseen*. (s. 10–12). SOCCAn ja Heikki Waris -instituutin julkaisusarja nro 13
- Suomalainen, J. (2002) Erikoiskielistä yleiskieleen – termeistä sanoiksi. *Kielikello. Kielenhuollon tiedotuslehti*. 1/2002.
<https://www.kielikello.fi/-/erikoiskielista-yleiskieleen-termeista-sanoiksi>
- Suomi.fi. (i.a.). *Kotoutujan alkukartoitus*.
<https://www.suomi.fi/palvelut/kotoutujan-alkukartoitus-tyo-ja-elinkeinotoimisto/6bd2c1e6-c785-4589-8473-db158d92884e>
- Suomisanakirja. (i.a.-a). *Lomake*. Saatavilla 17.03.2023
<https://www.suomisanakirja.fi/lomake>
- Suomisanakirja. (i.a.-b). *Syöttötuoli*. Saatavilla 10.3.2023
<https://www.suomisanakirja.fi/sy%C3%B6tt%C3%B6tuoli>
- Tieteen termipankki. (i.a.-a). Terminologinen sanasto: käsiteanalyysi [Tietokanta]. Saatavilla 26.3.2023 käsiteanalyysi | TEPA-termipankki (erikoisalojen sanasto- ja sanakirjakokoelma)

- Tieteen termipankki. (i.a.-b). Terminologinen sanasto: käsite [Tietokanta].
Saataavilla 26.3.2023
<https://termipankki.fi/tepa/fi/haku/k%C3%A4site>
- Tiittula, L. (i.a.). *Johdatusta kääntämiseen ja käännöstieteeseen*. Saataavilla
26.3.2023
https://www.academia.edu/66548738/Johdatusta_k%C3%A4%C3%A4nt%C3%A4miseen_ja_k%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6stieteen
- Tilastokeskus, (i.a.) *Validiteetti*. Saataavilla: 4.3.2023
<https://www.stat.fi/meta/kas/validiteetti.html>
- Tuominen, T. (6.11.2012). *Käännösprosessi* [PowerPoint-diat].
https://diakle.diak.fi/pluginfile.php/257683/mod_folder/content/0/K%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6sprosessi_Tiina%20Tuominen.pdf?forcedownload=1
- Työsuojelu. (i.a.). *Vaihteleva työaika*. Saataavilla 1.3.2023
<https://www.tyosuojelu.fi/tyosuhde/tyoaika/vaihteleva>
- Vailla vakinaista asuntoa ry. (i.a.-a.) *Yhdistys*. Saataavilla: 6.2.2023
<https://vvary.fi/yhdistys/>
- Vailla vakinaista asuntoa ry. (i.a.-b.) *Asunnottomuus*. Saataavilla 6.2.2023
<https://vvary.fi/asunnottomuus/>
- Vehmas-Lehto, I. (2002). *Kopiointia vai kommunikointia? Johdatus käännösteoriaan* (3. painos). Oy Finn Lectura Ab.
- WCIOM (26.10.2022) [Selvitys siitä, miten Venäläiset suhtautuvat asunnottomiin.] Saataavilla: 1.3.2023
https://homeless.ru/upload/iblock/cd5/Otnoshenie-rossiyan-k-bezdomnym-lyudyam_VTSIOM.pdf
- Y-Säätiö. (2017). *Asunnottomuus Suomessa*. Saataavilla: 6.2.2023
<https://ysaatio.fi/asunnottomuus-suomessa>
- Ympäristöministeriö (i.a.). *Asunnottomuuden yhteistyöohjelma 2020–2022*.
Saataavilla: 23.2.2023 <https://ym.fi/asunnottomuus>
- Академик. (i.a.). *Толковый словарь Дмитриева: анкета*. Saataavilla
17.03.2023
<https://dic.academic.ru/dic.nsf/dmitriev/62/%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D0%B5%D1%82%D0%B0>

Госуслуги. (i.a.). *Регистрация граждан по месту жительства*. Saatavilla 17.03.2023 <https://gosuslugi-site.ru/kak-propisatsya-v-kvartire/>

Ефремова., Ожегов., Шведова. (i.a.). *Сборник словарей [Sanakirjojen kokoelma]*. Saatavilla 30.3.2023 <https://xn----8sbauh0beb7ai9bh.xn--p1ai/%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%8E%D1%82>

Taulukko 1. *ETHOS-luokittelun ensimmäinen osa*. Feantsa. (i.a.). [Mukailtu] https://www.feantsa.org/download/fi_2012_ethosleaflet_v0350556302500884834.pdf

Taulukko 2. *ETHOS-Taulukon toinen osa*. Feantsa. (i.a.). [Mukailtu] https://www.feantsa.org/download/fi_2012_ethosleaflet_v0350556302500884834.pdf

Kuva 1. *Diagrammi asunnottomista henkilöistä Suomessa vuosina 2000–2022*. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus. (10.2.2023). [Mukailtu] [https://www.ara.fi/fi-FI/Tietopankki/Tilastot_ja_selvitykset/Asunnottomuus/Asunnottomat_2022\(64974\)](https://www.ara.fi/fi-FI/Tietopankki/Tilastot_ja_selvitykset/Asunnottomuus/Asunnottomat_2022(64974))

Kuva 2. *Tetraedrimalli, jossa on käsite, tarkoite, termi ja määritelmä*. Sanastokeskus TSK. (2006). [Mukailtu] https://sanastokeskus.fi/tiedostot/kurssit/perehdytys_sanastotyohon.pdf?file=kurssit/perehdytys_sanastotyohon.pdf

Kuva 3. *Käännösprosessin eri vaiheet*. Tuominen. (2012). [Mukailtu] https://diakle.diak.fi/pluginfile.php/257683/mod_folder/content/0/K%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6sprosessi_Tiina%20Tuominen.pdf?forcedownload=1

LIITE 1. ALKUPERÄISET ALKUKARTOITUSKYSYMYKSET SUOMEKSI

Alkukartoitus venäjänkielisille kävijöille

1.Nimi

2.Synnyinmaa

3.Ikä

4.Koulutus

5.Työhistoriasynnyinmaassa

6.Työhistoria Suomessa

7.Oletko tällä hetkellä työssä?

Millainen työsopimus sinulla on: toistaiseksi voimassa oleva/määräaikainen?

Onko sinulla kiinteät työtunnit/ onko sopimus kokoaikainen vai 0-tuntisopimus?

8.Kielitaito

9.Pätevöitymiset Suomessa (kortit kuten. työturvallisuuskortti yms.)

10.Onko sinulla pankkitili Suomessa

11.Onko sinulla käytössä verkkopankkitunnukset

12.Kansalaisuus: Minkä maan tai maiden kansalainen olet?

13.Oleskeluluvat: Millainen oleskelulupa sinulla on tai on aikaisemmin ollut?

TAI

14.EU-rekisteröinti: Oletko tehnyt Eu-rekisteröinnin Maahanmuuttovirastossa (Migrissä)?

15.Kuntalaisuus: Onko sinulle rekisteröity pysyvä osoite Suomessa DVV:ssä (ent. Maistraatti), ts. onko sinulla kotikunta Suomessa? Mikä on kotikuntasi?

16.Onko sinulla perhettä Suomessa tai muussa maassa?

17.Millaiset oleskeluluvat perheelläsi on Suomessa?

Jos et ole työssä,

18.Oletko ilmoittautunut Te-palveluihin työttömäksi työnhakijaksi?

19.Miten arvioit oman työnkykysi? Koetko voivasi työskennellä Suomessa?
Millaista työtä pystyt tekemään?

20.Tiedätkö, mistä hakea apua, kun sairastut?

21.Onko sinulla sairausvakuutus kotimaassa tai Suomessa? Onko sinulla esim.
Kela-korttia?

22.Onko sinulla mielenterveys ongelmia? Onko sinulla somaattisia sairauksia,
kroonisia sairauksia?

23.Käytätkö alkoholia tai muita päihteistä. Miten paljon/usein käytät. Häiritseekö
mielestäsi päihteiden käyttö työllistymistäsi?

24.Mikä on asumistilanteesi tällä hetkellä?

Asutko yksityisen vuokranantajan asunnossa? Majoitutko hostelissa/hotellissa?
Majoitutko hätmajoituksessa Inarintiellä, kadulla, kaverin luona tai Yökeskus
Kalkkersissa?

Jos työskentelet/työskentelit aiemmin,

Järjestääkö/järjestikö työnantajasi asumisen?

Jos järjestää/järjesti, oletko rekisteröitynyt tähän osoitteeseen? Onko asuminen
ilmaista vai maksullista?

25.Onko sinulla kontakti sosiaalityöntekijöihin tai muihin kunnan palveluihin.

26.Käytätkö muiden järjestöjen palveluita. Mitä palveluita käytät?

27.Tulot: Mihin tulosi perustuvat?

Saatko tukea Kelasta, työstä vai onko sinulla mitään tuloja kotimaastasi?

28.Millaiset tavoitteet sinulla on tulevaisuudelle? Aiotko jäädä Suomeen
pysyvästi?

29.Millaisissa asioissa tarvitset meidän työntekijöiden apua?

LIITE 2. ALKUKARTOITUSKYSYMYKSET VENÄJÄKSI

Анкета

Данная анкета поможет нашим сотрудникам сформировать более полное представление о Вашей жизненной ситуации и проконсультировать, куда можно обратиться для получения необходимых услуг и поддержки. Все данные, предоставленные Вами, не подлежат разглашению и будут использоваться исключительно сотрудниками нашей организации для работы с Вами.

1. Имя и фамилия (можно только имя)
2. Дата рождения
3. Страна рождения
4. Гражданство: гражданином какой страны/стран Вы являетесь?
5. Владение языками
финский   русский
английский   другой:
6. Образование
7. Опыт работы до приезда в Финляндию
8. Опыт работы в Финляндии
9. Работаете ли Вы в настоящее время?
Да   Нет
10. Какой у вас трудовой договор?
Бессрочный трудовой договор   Временный контракт
Фиксированное рабочее время   Контракт на полную ставку
Нулевой контракт (вызов на работу при необходимости)
- Другое:
11. Квалификации в Финляндии (карточки, подтверждающие квалификацию, такие, как карточка по технике безопасности труда и т.д.)

12. Если Вы не работаете, зарегистрировались ли Вы в качестве безработного в Служба занятости и экономического развития (биржа труда, TE-toimisto)?

Да Нет

13. Как Вы оцениваете уровень своей трудоспособности?

14. Чувствуете ли Вы, что можете работать в Финляндии?

15. Какую работу Вы можете выполнять?

16. Какие Вы испытываете затруднения с поиском работы?

17. Доходы: на чем основаны Ваши доходы? Получаете ли Вы поддержку от Kela (Управление социального обеспечения), работодателя или имеете какой-либо доход в Вашей родной стране?

18. Есть ли у Вас банковский счёт в Финляндии?

Да Нет

19. Есть ли у Вас доступ к онлайн-банкингу?

Да Нет

Регистрация в ЕС:

20. Прошли ли Вы регистрацию на пребывание в ЕС в миграционной службе Финляндии (Мигри)?

21. Вид на жительство: какой вид на жительство у Вас есть или был ранее?

Муниципалитет проживания:

22. Имеете ли вы постоянный адрес в Финляндии, зарегистрированный в Агентстве по оказанию цифровых услуг и учёта населения (DVV, ранее Магистрат)?

Да Нет

23. Есть ли у Вас семья в Финляндии или в какой-либо другой стране?

24. Какие виды на жительство есть у Вашей семьи в Финляндии?

25. Есть ли у Вас медицинская страховка в Вашей родной стране или в Финляндии? Есть ли у Вас, например, карточка Kela?

Да Нет

26. Есть ли у Вас проблемы с психическим здоровьем? Страдаете ли Вы заболеваниями соматического характера, или хроническими заболеваниями?

Да   Нет

возможно   если да, то какими?

27. Употребляете ли Вы алкоголь или наркотические вещества?

Да   Нет

28. Как много и как часто?

29. Считаете ли Вы, что употребление алкоголя/наркотических веществ мешает Вашему трудоустройству?

Да   Нет

30. Какова ситуация с жильём у Вас на данный момент? Проживаете ли Вы:

В квартире частного арендодателя В хостеле/гостинице

В приюте по адресу Inarintie На улице

У друзей В Ночном центре Kalkkers

Другое:

31. Если Вы работаете или работали ранее, предоставляет ли или предоставлял Ваш работодатель жильё?

Да   Нет

32. Если предоставляет/предоставлял, зарегистрированы ли Вы по этому адресу? Проживание бесплатное или платное?

Зарегистрирован   Бесплатное

Не зарегистрирован   Платное

33. Какие цели у Вас есть на будущее? Хотите ли Вы остаться в Финляндии навсегда?

34. Есть ли у Вас контакты с социальными работниками или другими муниципальными службами?

Да   Нет

35. Пользуетесь ли Вы услугами других благотворительных или государственных организаций? Какими услугами Вы пользуетесь?

36. Знаете ли Вы, куда обратиться за помощью в случае болезни?

Да   Нет

37. В каких вопросах Вам нужна помощь наших сотрудников?

Данные указаны Вами в анкете не будут нигде регистрироваться и сохранятся. Информацию, которую Вы предоставили в анкете, не будет передана третьим лицам. Анонимность всех лиц будет сохраняться и в тех случаях, когда данные анкеты будут использованы при работе.

LIITE 3. VIIMEINEN KÄÄNNÖS VENÄJÄKSI

Анкета

Данная анкета поможет нашим сотрудникам сформировать более полное представление о Вашей жизненной ситуации и проконсультировать, куда можно обратиться для получения необходимых услуг и поддержки.

Все данные, предоставленные Вами, не подлежат разглашению и будут использоваться исключительно сотрудниками нашей организации для работы с Вами.

1. Имя и фамилия (можно только имя)
2. Дата рождения
3. Страна рождения
4. Гражданство: гражданином какой страны/стран Вы являетесь?
5. Владение языками
финский   русский
английский   другой:
6. Образование

Работа

7. Опыт работы до приезда в Финляндию
8. Опыт работы в Финляндии
9. Работаете ли Вы в настоящее время?
Да   Нет
10. Какой у Вас трудовой договор?

Бессрочный трудовой договор
Временный контракт
Фиксированное рабочее время
Контракт на полную ставку

Нулевой контракт (вызов на работу при необходимости, от 0 до 40 часов в неделю)

Другое:

11. Квалификации в Финляндии (карточки, подтверждающие квалификацию, такие, как карточка по технике безопасности труда и т. д.)

12. Если Вы не работаете, зарегистрировались ли Вы в качестве безработного в Службе занятости и экономического развития (биржа труда, TE-toimisto)?

Да Нет

13. Как Вы оцениваете уровень своей трудоспособности?

14. Чувствуете ли Вы, что можете работать в Финляндии?

Да Нет

15. Какую работу Вы можете выполнять?

16. Какие Вы испытываете затруднения с поиском работы?

17. Доходы: на чем основаны Ваши доходы? Получаете ли Вы поддержку от Kela (Ведомство по страховому обеспечению Финляндии), работодателя или имеете какой-либо доход в Вашей родной стране?

18. Есть ли у Вас банковский счёт в Финляндии?

Да Нет

19. Есть ли у Вас доступ к онлайн-банкингу?

Да Нет

Регистрация в ЕС:

20. Прошли ли Вы регистрацию на пребывание в ЕС в Миграционной службе Финляндии (Maahanmuuttovirasto, Migri)?

Да Нет

ИЛИ

21. Вид на жительство: какой вид на жительство у Вас есть или был ранее?

Муниципальная прописка:

22. Имеете ли вы постоянный адрес в Финляндии, зарегистрированный в Агентстве по оказанию цифровых услуг и учёта населения (DVV, ранее Магистрат)? Имеете ли Вы муниципальную прописку? В каком городе?

Да   Нет

23. Есть ли у Вас семья в Финляндии или в какой-либо другой стране?

24. Какие виды на жительство есть у Вашей семьи в Финляндии?

Здоровье

25. Есть ли у Вас медицинская страховка в Вашей родной стране или в Финляндии? Есть ли у Вас, например, карточка Kela?

Да   Нет

26. Есть ли у Вас проблемы с психическим здоровьем? Страдаете ли Вы заболеваниями соматического характера, или хроническими заболеваниями?

Да   Нет   Возможно
Если да, то какими?

27. Употребляете ли Вы алкоголь или наркотические вещества?

Да   Нет

28. Как много и как часто?

29. Считаете ли Вы, что употребление алкоголя/наркотических веществ мешает Вашему трудоустройству?

Да   Нет

Жильё

30. Какова ситуация с жильём у Вас на данный момент? Проживаете ли Вы:

В квартире частного арендодателя

В хостеле/гостинице

В приюте по адресу Inarintie

На улице

У друзей

В Ночном центре Kalkkers

Другое:

31. Если Вы работаете или работали ранее, предоставляет ли или предоставлял Ваш работодатель жильё?

Да   Нет

32. Если предоставляет/предоставлял, зарегистрированы ли Вы по этому адресу? Проживание бесплатное или платное?

Зарегистрирован	Бесплатное
Не зарегистрирован	Платное

33. Какие цели у Вас на будущее? Хотите ли Вы остаться в Финляндии навсегда?

34. Есть ли у Вас контакты с социальными работниками или другими муниципальными службами?

Да   Нет

35. Пользуетесь ли Вы услугами других благотворительных или государственных организаций? Какими услугами Вы пользуетесь?

36. Знаете ли Вы, куда обратиться за помощью в случае болезни?

Да   Нет

37. В каких вопросах Вам нужна помощь наших сотрудников?

Данные, указанные Вами в анкете, не будут нигде регистрироваться и сохраняться. Информация, которую Вы предоставили в анкете, не будет передана третьим лицам. Анонимность будет сохраняться и в тех случаях, когда данные анкеты будут использованы при работе с Вами.

LIITE 4. ALKUKARTOITUSLOMAKKEEN KÄÄNNÖS VENÄJÄ-SUOMI

Alkukartoituslomake

Lomakkeeseen täytettävät tiedot tulevat ainoastaan organisaation työntekijän käyttöön henkilön kanssa työskentelyn tueksi. Tietoja ei jaeta organisaation ulkopuolelle eikä niitä julkaista missään.

1. Nimi

2. Syntymäpäivä

3. Synnyinmaa

4. Kansalaisuus: minkä maan tai maiden kansalainen olet?

5. Kielitaito

suomi   venäjä

englanti   muu:

6. Koulutus

Työ

7. Työhistoria ennen Suomeen tuloa

8. Työhistoria Suomessa

9. Oletko tällä hetkellä työssä?

Kyllä

En

10. Millainen työsopimus sinulla on?

Toistaiseksi voimassa oleva

Määräaikainen

Kiinteät työtunnit

Kokoaikainen työsopimus

0-tuntisopimus

Muu:

11. Pätevöitymiset Suomessa (kortit kuten työturvallisuuskortti yms.)

12. Jos et työskentele, oletko ilmoittautunut Te-palveluihin työttömäksi työnhakijaksi?

Kyllä

En

13. Miten arvioit oman työkykysi?

14. Koetko voivasi työskennellä Suomessa?

Kyllä

Ei

15. Millaista työtä pystyt tekemään?

16. Minkälaisia hankaluuksia sinulla on työnhaun suhteen?

17. Tulot: Mihin tulosi perustuvat? Saatko tukea Kelalta, työstä vai onko sinulla mitään tuloja kotimaastasi?

18. Onko sinulla pankkitili Suomessa?

Kyllä

Ei

19. Onko sinulla käytössä verkkopankkitunnukset?

Kyllä

Ei

Rekisteröityminen EU:ssa:

20. Oletko tehnyt Eu-rekisteröinnin Maahanmuuttovirastossa (Migrissä)?

Kyllä Ei

TAI

21. Oleskelulupa: Millainen oleskelulupa sinulla on tai on aikaisemmin ollut?

Kuntalaisuus:

22. Onko sinulle rekisteröity pysyvä osoite Suomessa DVV:ssä? (ent. Maistraatti)
ts. onko sinulla kotikunta Suomessa? Mikä on kotikuntasi?

Kyllä Ei

23. Onko sinulla perhettä Suomessa tai jossain muussa maassa?

24. Minkälaisia oleskelulupia sinun perheelläsi on Suomessa?

Terveys

25. Onko sinulla sairausvakuutus kotimaassa tai Suomessa? Onko sinulla esim.
Kela-korttia?

Kyllä Ei

26. Onko sinulla mielenterveysongelmia? Onko sinulla somaattisia sairauksia,
kroonisia sairauksia?

Kyllä Ei Ehkä

Jos kyllä, minkälaisia?

27. Käytätkö alkoholia tai muita päihteitä?

Kyllä Ei

28. Miten paljon ja kuinka usein?

29. Hankaloittaako mielestäsi alkoholin tai muiden päihteiden käyttö työnhakua?

Kyllä

Ei

Asuminen

30. Mikä on asumistilanteesi tällä hetkellä? Asutko sinä:

Asunnossa, yksityinen vuokranantaja

Hostellissa/hotellissa

Hätämajoituksessa Inarintiellä

Kadulla

Kaverin luona

Yökeskus Kalkkersissa

Muu:

31. Jos olet työskennellyt tai olet työskennellyt, tarjoaako sinun työnantajasi sinulle asuntoa?

Kyllä

Ei

32. Jos työskentelet/työskentelit aiemmin, järjestääkö/järjestikö työnantajasi asumisen?

Jos järjestää/järjesti, oletko rekisteröitynyt tähän osoitteeseen? Onko asuminen ilmaista vai maksullista?

Kyllä

Ilmainen

Ei

Maksullinen

33. Millaiset tavoitteet sinulla on tulevaisuudelle? Aiotko jäädä Suomeen pysyvästi?

34. Onko sinulla kontakti sosiaalityöntekijöihin tai muihin kunnan palveluihin?

Kyllä

Ei

35. Käytätkö muiden vapaaehtoisjärjestöjen tai kunnan palveluita? Mitä palveluita?

36. Tiedätkö, mistä hakea apua, kun sairastut?

Kyllä

Ei

37. Millaisissa kysymyksissä tarvitset meidän työntekijöiden apua?

Kyselylomakkeesta ei synny rekisteriä, eikä lomakkeessa olevia tietoja tallenneta. Kyselylomakkeeseen täyttämämme tietoja ei luovuteta kolmansille osapuolille. Mikäli lomakkeita käsitellään työssä, niitä käsitellään niin, että jokaisen vastaajan anonymiteetti säilyy ja teitä ei voi tunnistaa.